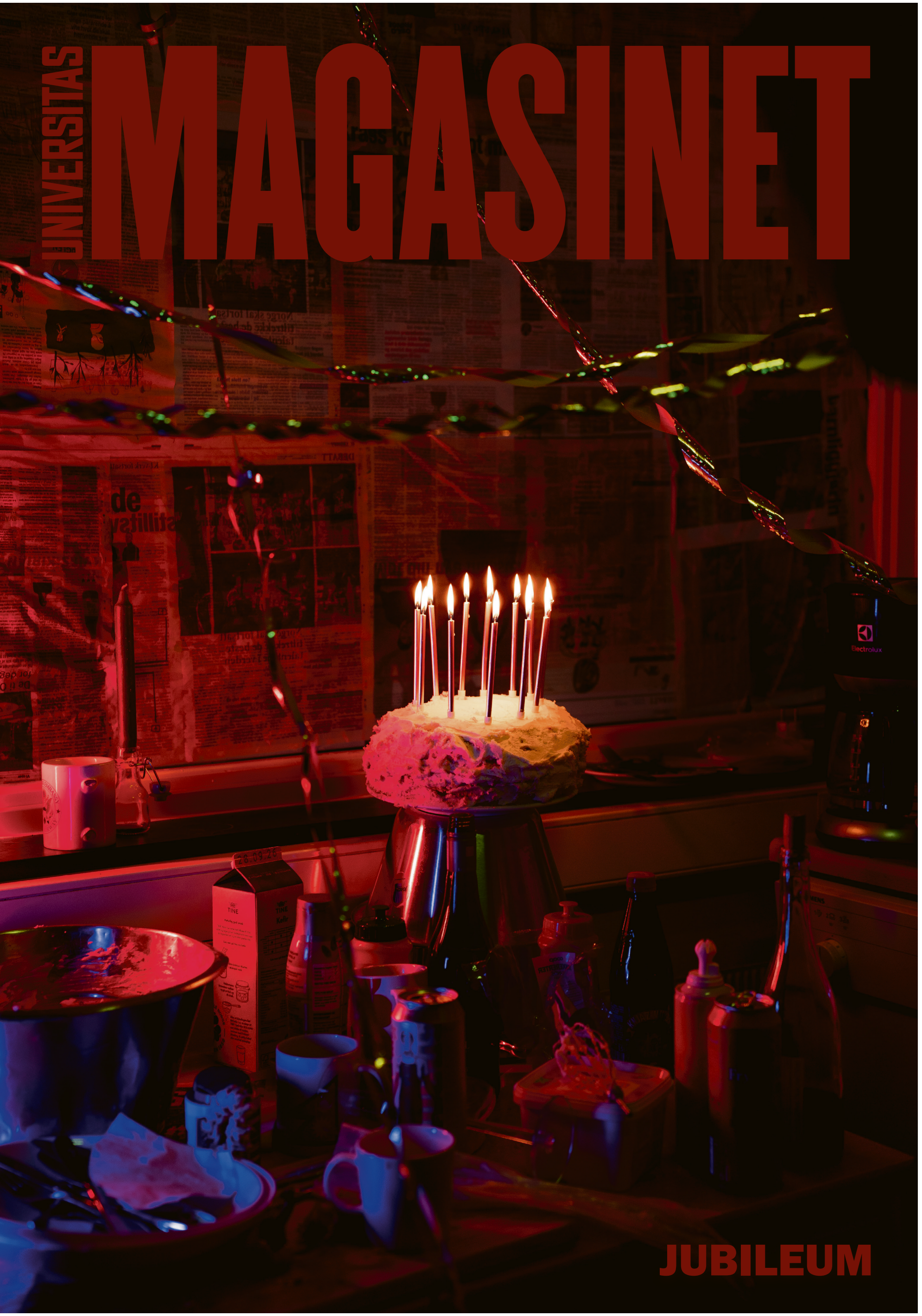
UNIVERSITAS

MAGASINET



JUBILEUM

INNHOLD

MØTER OPPMERKSOMHETSKRISEN NÅR JOURNALISTIKKEN



4-7

PARTY LIKE IT'S 92'



14-17

MÅL OG MENING I PRESSEN

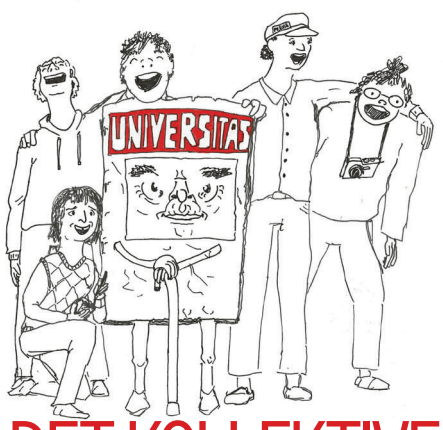


19-23

8-13



EN FEMINISTISK PROPAGANDAAVIS



18

DET KOLLEKTIVE "VI"-ET

REDAKSJONEN



MAGASINREDAKTØR
Casper Ingebretsen Hauen



ANSVARLIG REDAKTØR
Ingemar Stirling Gundersen



DESKSJEF
Emilie Sveinsson



FOTOREDAKTØR
Shilan Sari

BIDRAGSYTERE: Karla Beitohaugen, Beate Bjella, Lina Gulbrandsen, Emil Kvebæk Øvretveit, Albert Randsborg. Åsne Skeie, Olivia Szlage, Edwin Hansen, Shilan Sari, Casper Ingebritsen Hauen, Maria Mogens Bø, Fabian Lenschow.

DESK: Thea Ugland Engen, Fabian Lenschow, Emil Kvebæk Øvretveit, Emilie Sveinsson.

FORSIDE OG BAKSIDE: Shilan Sari.

Magasinet er et bilag i studentavisa Universitas. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Jubileum i panikkrommet

Tekst: **CASPER INTGEBRETSEN HAUEN**
Illustrasjon: **MARIA MOGENS BØ**

Jeg var på Facetime med ansvarlig redaktør Ingemar og nyhetsredaktør Ella da beskjeden kom: Jubileumsbidraget, en feiring av 80 år med tassen, kom aldri i havn under de foregående redaktørene. Jeg er nyinnsatt magasin- og featureredaktør. Ansvaret faller på meg. Fuck!

Tenke bredt? Tenke smalt? Jubileum. 80 år. Skygge et 80-års lag, kanskje? Tanken gir umiddelbar sjelestørke. Utforske hva det vil si å bli gammel? Snork! Fortid? Nåtid? Fremtid? Hva skal jeg gjøre?!

Lite til hjelp på stressnivået er at det også føles unaturlig å ville feire noe som helst akkurat nå.

Verden brenner og hyperdigitaliseres. Oppmerksomheten vår kjøpes, selges og stykkes opp mellom reels, pushvarsler og endeløse tech-distraksjoner. Mørket etser seg sakte inn i hverdagen. Kunstig intelligens spyr ut sjelløst innhold i et så høyt tempo at det gir kronisk piskesmell. De samme kreftene som gir oss stadig mer å skrive om, spiser samtidig av det papiravisa lever av: Tid, konsentrasjon og en eller annen forestilling om at noe fortsatt fortjener mer enn ti sekunders oppmerksomhet.

I tider som dette, og med jubileum i bakhodet, er det lett å henfalle til den store, eksistensielle klisjeen: Var alt egentlig mye bedre før?

Svaret du finner i dette magasinet er et rungende, nyansert nei.

Det er lett å glemme at fortiden en gang var nåtid. På 70-tallet ble Universitas en arena der feminisme, seksualitet og politikk skulle brytes mot hverandre, båret fram av en nesten urokkelig tro på at samfunnet faktisk kunne forandres. Tjue år senere danset datidens tassere natta lang med en fallen Berlinmuren bak seg, og en forestilling om at de virkelig store politiske omveltningene kanskje var unnagjort.

Hver generasjon ser ut til å ha hatt ganske gode grunner til å tro at samfunnet akkurat da var i ferd med å bli noe annet

I dag er det vår egen samtid som kjennes ny og ustø.

Hver generasjon ser ut til å ha hatt ganske gode grunner til å tro at samfunnet akkurat da var i ferd med å bli noe annet.

Kanskje er det nettopp det 80 år med Universitas gir oss: Avstand nok til å se vår egen samtid som én blant flere.

Kanskje svaret på hva vi feirer ikke er så viktig. Kanskje holder det å ha 80 år å mimre over, og vite at også det som føles altoppslukende nå, en dag ligger spredt og støvbelagt blant arkivene.

PRESSEN UNDER PRESS

I møte med en leserskare som ikke har tid til dem lenger, inntar medieinstitusjonene formater som er bygd for å sløve ned oppmerksomheten. Utgjør algoritmenes alder en trussel for journalistikken?

tekst: **KARLA BEITOHAUGEN**
foto: **SHILAN SARI**

– Man visste ikke hva folk syntes var bra, for man kunne jo ikke måle noen ting!

Gunhild Ramm Reistad var redaktør i Universitas i 1964, før klikkingens tidsalder. Mens dagens redaktører sjekker lesertallene for nettavisen og antall likes på Facebook, minnes Reistad å ha kikket i smug på studentene som plukket opp Universitas fra stativet. Hva som ble godt lest, og hva som ble bladd forbi, var likevel vanskelig å vite.

I 2022 meldte Universitas at studenter i snitt bruker syv timer om dagen på skjermen. Inne i denne snittflaten finnes det et salig sammensurium av aktører og plattformer som i stor grad kjemper om det samme: oppmerksomheten vår.

Det snikende suget etter å se på reels som nok melder seg oftere enn ønsket blant både meg selv og mine medstudenter er ingen tilfeldighet, men et resultat av en nøye planlagt infrastruktur basert på algoritmer og dopaminstimulerende features, slik som de røde notifikasjonsprikkene på Instagram. Reels er korte snutter i høydeformat, der det florerer av alt fra strikkeoppskrifter til politisk propaganda. Den voksende avhengigheten av sosiale medier er intet annet enn en gullgruve. Teknologikonglomeraten Meta omsatte for den svimlende summen av 200 milliarder dollar i 2025.

Oppmerksomheten er en grunnstein i menneskets frihet. Vi strukturerer livene våre gjennom å velge hva vi vil fokusere på, og dermed hva vi vil bruke tiden vår på. Likevel har dette årtusenets teknologiske nyvinninger blitt en fremvisning i hvor sårbar nettopp oppmerksovmheten er, og at den i verste fall kan bli en instrumentell ressurs som kan gjøre gründere med lysskye intensjoner til mangemilliardærer.

Trangt om plassen

Om jeg kan få peke på en hovedforskjell mellom journalistikken i dag, og journalistikken i tiden rundt denne avisens fødsel, er det at pressen anno 2026 må dele på plassen med en teknologi som har som mål å kapitalisere til det ytterste på oppmerksomheten vår.

Når dagens journalister møter en leserskare med skadeskutt oppmerksomhetsevne, tys det tidvis til lettfattelighet og hurtighet i formidlingen: NRKs Kjapt Oppdatert gir deg dagens nyheter på øret om du gir dem bare fem minutter av tiden din. Fonten på overskriftene i enkelte aviser virker å ha mistet alle størrelsesbegrensninger, og de tradisjonelle mediene har en etter en inntatt de sosiale mediene, der nyheter presses inn i formatet til et Instagram-innlegg.

Innimellom alt dette finnes det fortsatt mengder av grundig, god og viktig journalistikk. Poenget er likevel at journalistikkens voksende «vær så snill og les meg»-preg er et symptom på en medievirkelighet der det er trangt om plassen. Utgjør denne medievirkeligheten en trussel for den kritiske og opplysende journalistikken? I søken etter svar forhører jeg meg med to veteraner i bransjen, som kanskje kan trekke noen historiske linjer og gi meg et klarere blikk på



VETERAN: Under Reistads tid som redaktør var studentene raske med å påpeke skrivefeil i avisa.

Om du hadde en skrivefeil i avisa, ja da fikk du høre det!

Gunhild Ramm Reistad, tidligere Universitas-redaktør



STUDENTPRESSEN

Noe injurierende

Nå er semesteret i full gang og studentpressen begynner atter å våkne til nytt liv etter juledvalen. Nye håpefulle krefter er på plass i redaktørstolene, ferdige til å mette den evig hungrende, men akk så kritiske lesekrets. Den som overtar et redaktørverv i en av våre politiske studentaviser disponerer endel av verdens frieste presse og er ikke bundet av annet enn sitt mutige talent, sin energi og sin selvrespekt, hevder Willum Steen i en artikkel om dette emne i Studentersamfundets festskrift «Den Frie Taleratol». Studentredaktøren er gammel nok og har sosial status høy nok til at det han skriver kan bli tatt høydidelig, vekke oppmerksomhet og vinne gjenklang. På den annen side vil hans feilgrep og overdrivelser lett unnskyldes, under henvisning til hans ungdom og det derav følgende «privilegium» til ansvarsfritt å ronne hornene av seg før han forutsettes å falle til ro i dessig trivsel som veltilpasset samfunnsmennneske.

MINERVA, EPOKE, UNDERVEIS og TROSS ALT, og forsåvidt KOMMUNIST, virker i nær tilknytning til Samfundet og er sterkt preget av dette. I grådtvall overbevisning presenteres dets formannskandidater over hele de respektive forstesider som skaperverkets hittil ypperste frembringelser. Den konservative presse utgjøres av MINERVA, den radikale av alle de andre.

MINERVA er eldst, kommer jevnest ut og har flest annonser. Ikke minst det siste er rimelig nok, en kilde til stadig misunnelse. Men som selvfinnsrørende er det ikke mere enn at båten hører. I 36 år har den hevdet sitt syn på verden ute og hjemme. Den enkelte redaktør setter et sterkt personlig preg på avisen. Likevel finnes det en spesiell Minervatone som ikke synes å slippe taket. Dette gleder de innviede, men er avskyelig for mange andre. Innad i Høyre følges bladet med en viss skrekt velvilje ettersom partilinjen rett som det er fravikes, og oggot med sjokkerende frimodighet beiarer hennen om verpekunsten. Dette i likhet med bladets utgiver Den Konservative Studentforening.

EPOKE er Studentvenstrelagets organ, og ligger føiige høyesterettsadvokat Magne Schedit «100 mil over de andre studentbladene». Det er en gammel og vel innarbeidet avis. Den er megot pent ombrukket, og tilstrøber et tilnærmet dagsavispreg til tross for sin 14-daglige utkomst. EPOKE ansor Gunnar Garbo som et forsynets redskap, og er forøvrig Dagbiad-radikalt. Bladet er utpreget venstrenorsk med aitt litt tunge etiske alvor og en viss klagende retferdighetsaans. Dertil kommer den obligate frykt for det udemokratiske i slike ting som festantrekk, dannelse og seremoniell. Republikanske følelser duver i dypet. På den annen side vet vi at hvis vårt demokrati virkelig kom i fare ville EPOKE slåss for det til siste trådi i luseskiften. Det er godt å vite i våre dager.

Vel etablert på ytterste venstre fløy finner vi Sosialistisk Studentlags UNDERVEIS. Bortsett fra enkelte helt guerlis innslag, som vei skyldes lagets kindergarten Sosialistisk Gymnasiastlag, er UNDERVEIS en avis som må regnes med, utgått som den er av et våkent miljø som har en ikke uvesentlig del av Sosialistisk Folkepartis vekst på samvittigheten. Bladet representerer selvsagt hele settet av tredjestandpunkt-oppfatninger, den såkalte «pacages, og er ellers et forholdvis elskverdig talerør for den klassiske mardame. Man kan bli trett av bladets hvilelose engasjement, men det må innrømmes at det fra tid til annen kan fylle sin misjon som tegnestift i soveputen. Opprinnelig not UNDERVEIS bevågenhet i Arbeiderpartiet og i AUF, men etter «påskeoppreret» i 1958 ble både bladet og deta utgivere rammet av utrensknlngene, sikkert til flertallsgruppens store fryd og tildrende følelse av historisk misjon.

Noen slik misjon kan neppe redaksjonen i mindretallsfenomenet TROSS ALT ha fott. Dette blad oppsto sammen med Arbeiderpartiets Studentlag som følge av at Sos. Stud. ble splittet. Til å begynne med var bladet et veifrisert AUF-støttet organ redigert av smiile statsrådbarn. Men det ble åpenbart kjedelig i længden å stå bak gjerdet og se aine halvbredre i ånden dra ut på spennende turer mens de selv måtte vøre hjemme. En viss radikalisering er blitt følgen, forøvrig parallelt med en tilsvarende blodstinning i AUF.

Pressens yngste skudd er kommunistenes KOMMUNIST, en pen tidsskriftpreget trykksak med en transcendental tone som stundom griper.

Papiret er så godt og kommunistene så få at det skumles om utenlandsk kapital.

Endelig må vel UNIVERSITAS nevnes, et offisiøst meddelelsesblad, fullt av samband, skipnad, ting og ANSA. I politisk henseende leser det en halvjomfruelig tilværelse. For å øke lesarinteressen hevder de skiftende redaktører av og til standpunkter Dette fører til ramaskrik fra høgre eller venstre alt etterom. Stort mer er det vanskelig å si om den ting.

Så langt Willum Steen. Hans spredte injurier vil sikkert falle i meget forskjellig jord. Men det var da også meningen. Nå har for eksempel den avrede leser det sist sjikanerte organ i sine hender, ta og les! Stemmer karakteristikken her DU anledning til å rette på dette, UNIVERSITAS' spalter står også åpne for dine bifalls/mishagsytringer . . .

I—.

Viseformannen

Larsop (cand. mag. Lars Jacob Krogh) ble viseformann i går, i Norsk Studentunion, og det ble han så glad for. Vi får håpe det hverken går ham til hodet, eller over hodet. . . . Gratulerer!

B. A. VASKEBAR
Apent alle dager fra kl. 8.
Våt og tørrvask leveres på dagen.
Bygdøy allé 66 — Tlf. 44 82 21

12

LESEKRETSEN: Studentpressen på 60-tallet skrev for en engasjert studentmasse.

hvordan det egentlig står til med den fjerde statsmakt.

Tiden til å tenke

Reistad var første kvinne til å innta redaktørstolen i Universitas, og jobbet siden i 30 år som journalist i Drammens Tidende. I tillegg var hun aktiv i Norsk Kvinnesaksforening. Eks-redaktøren ser tilbake på en studietid med en studentmasse hun oppfattet som engasjerte, leseglade og ikke minst grammatisk aktsomme.

– Om du hadde en skrivefeil i avisa, ja da fikk du høre det! At vi hadde skrevet 'terrasse' med én 'r', eller hva det skulle være.

I Reistads første utgivelse som redaktør kan man lese at «nye håpefulle krefter er på plass i redaktørstolene, ferdige til å mette den evig hungrende, men akk så kritiske lesekrets». Sammenligner man en utgave av Reistads Universitas med aviser i dag, er forskjellen påfallende. På 60-tallet var det side opp og side ned med tekst i så vidt lesbar størrelse, og dagens utbredte fotojournalistikk var det lite av.

– Tror du vi har mindre tid til å lese i dag?

– Ja, det har vi. Helt opplagt. I dag skal vi lese VG på nett, og Facebook, og alt mulig.

Reistad peker på at tiden vår har blitt en dyrebar ressurs.

– Før var det varer vi skulle kjøpe. I dag er det i grunnen tiden vår folk skal kjøpe.

Med rekken av aktører som tjener penger på oppmerksomheten vår, skapes det en opplevelse av at tiden hver av oss har til rådighet er mindre enn før, tror Reistad. Hun nevner Morgenbladet, der hun i tiden før Universitas jobbet som sommervikar, som et unntak i mediebransjen.

– Morgenbladet begynte for en tid tilbake med å la folk få lov til å skrive så langt de ville. Men jeg vet ikke om folk gidder å lese så lange artikler lenger.

Om vi slutter å lese langt og langsomt, tror Reistad at vi mister noe vesentlig.

– Jeg vil ikke sitte og klage over den moderne tid som en gamling, men det er opplagt noe som går tapt. Tiden til å tenke får vi jo ikke. Og tiden til grundighet og ettertenksomhet.

Den gule pressa

Historien er likevel en litt annen om man ser på journalistikken gjennom en historisk linse. Om vi i dag ergrer oss over heseblesende overskrifter og skylder på leserens dårlige oppmerksomhet, kan professor emeritus i journalistikk Sigurd Allern betrygge (eller bekymre?) med at den tabloide journalistikken egentlig er like gammel som papiravisa selv.

– På 1800-tallet kom de første løssalgsavisene, som satsa på salg for en billig penge til publikum. Da stilte man seg spørsmålene: «Hvordan vekker du publikums oppmerksomhet? Hvordan får du folk til å kjøpe dette?»

Journalistikkprofessoren forteller at disse spørsmålene ledet til et inntog av mindre seriøst og mer underholdningspreget innhold, som siden har tatt opp spalteplass helt frem til vår egen tid.

– Allerede på 1830-tallet i USA kom de første forsøkene på å bruke for eksempel kriminalnyheter, dramatiske ulykker og human touch-historier som et slags agn for å trekke leserne inn i den kommersielle loopen.

– Du kjenner sikkert uttrykket «den gule pressa»?



HISTORIEN: Ingjer Journalistikkprofessor Allern er tabloide over skrifter gammelt nytt.

Du kjenner sikkert uttrykket 'den gule pressa'?

Sigurd Allern, tidligere Klassekampen-redaktør

Undertegnede har ikke hørt om den gule pressa, men blir fortalt at dette er betegnelsen på den tabloide journalistikken, preget av skandaler og sensasjoner, som altså ikke er så ny som først antatt. Uttrykket skriver seg fra en tegneserie kalt 'Yellow Kid', som typisk var å finne i løssalgsavisene i USA på 1890-tallet.

Fra å bla til å skrolle

Allern var Klassekampens første redaktør, og hadde stillingen først fra 1969 til 1972 og deretter i perioden 1979 til 1995. I tillegg var han med på å stifte AKP-ml (Arbeidernes Kommunistparti, marxist-leninistene).

Med god fartstid i bransjen peker han altså på en kontinuitet i journalistikken, som kan være vanskelig å få øye på om man kun fester blikket på sin egen tid. Likevel anser Allern utviklingen der stadig flere leser nettavis fremfor papiravis som et slags vannskille, og at denne overgangen har mye å si for hvordan vi leser nyheter:

– Når du skroller deg gjennom nettavisene får du en veldig begrenset oversikt, som er en liten andel av det du kunne fått med deg om du bladde gjennom en avis. Jeg er bekymret for at man i mindre grad kommer i kontakt med ting du ikke på forhånd trodde du kunne vært interessert i, og at man dermed blir mindre utfordra av journalistikken, forteller professoren.

Forskningen synes å gi Allern rett i at det er noe som går tapt om man erstatter blaing med skrolling. I en forskningsartikkel publisert i Trends in Cognitive Sciences fremkommer det at digitale lesere viser en tendens til å forstå teksten de leser på en mer overfladisk måte. I tillegg peker forskerne på at det blir



BLA IKKE SCROLL: Tidligere redaktør Reistad blar i Universitas-arkivene.

vanskeligere å prosessere en tekst dersom man må skrolle for å lese den.

Overgangen til digital journalistikk er med andre ord dårlig nytt for forståelsen, og vil gjøre journalister dårligere rustet til å skape opplevelser av refleksjon og dyp tenkning hos leserne sine.

Medienes dobbelthet

Allern forklarer videre at medieinstitusjonene i bunn er preget av en dobbelthet.

– Journalistikken blir produsert av medier som står med en fot i to forskjellige leirer. På den ene siden er nesten alle mediebedrifter kommersielt basert, som betyr at de må gå med overskudd i en kapitalistisk markedsøkonomi.

Dette betyr ifølge Allern at mediene på ett vis er en del av næringslivet. Samtidig forklarer han at mediene også har røtter i det man kan kalle den journalistiske institusjonen:

– Her finnes det normer og regler som bygger på idéen om at journalistikken skal være et samfunnsgode, og med det følger forpliktelser og idealer og sånne ting. I denne dobbeltheten ligger det en spenning som ikke alltid kommer ut til den seriøse journalistikkens fordel, for å si det forsiktig, avslutter han.

Jeg undrer meg om journalistikkens sakte, men sikre inntog i det digitale landskapet, det være seg i nettaviser eller på Instagram, kan sees i sammenheng med denne dobbeltheten i medieinstitusjonen. At mediene lemper på de journalistiske idealene i møte med næringslivets dopaminstimulerende trender.

Kanskje handler det om å møte de unge der de er, men det oppleves likevel som manglende kreativitet om den eneste måten man kan få de unge til å lese nyheter er gjennom Snapchat-storyer der halvparten av innholdet handler om kjendiser og ingenting varer lenger enn ti sekunder om gangen.

Formatene som de tradisjonelle mediene nå har funnet fotfeste i, er en grunnleggende bestanddel av en businessmodell som kynisk utnytter unge mennesker for å tjene penger.

Reelen er ikke et nøytralt format, men et verktøy som bevisst er skapt for å sløve ned oppmerksomheten. På samme måte er den lange nyhetsartikkelen, eller Dagsrevyen, et format som sier noe om hva man vil at journalistikken skal være, og som samtidig insisterer på den journalistiske institusjonen. At det er journalistikkens oppgave å trekke lange linjer, se sammenhenger og formidle kunnskap, på måter som ikke lar seg gjøre i sekundlange videoer.

Om journalistikken virkelig skal være et samfunnsgode, må den formidles på en måte som ikke samtidig gir deg dårligere oppmerksomhetsspenn.



Alle vil vi ha utvidelse

Bygger vi et Universitet?

Vi deltar alle med megen glede og energi i diskusjonene omkring universitetsutbyggingen, alle har vi vår personlige, lille mening i den anledning. Et stykke på vei er vi enige: «Det må hurtigst mulig skaffes mange flere studieplasser, vi må ikke få flere lukkede studier... osv.

Men så, ira de forskjelligste hold kommer høyst originale og radikale forslag om hva som kan gjøres for å oppnå dette. Glimrende idéer.

Når mange mennesker får for mange geniale idéer, kan det være lurt å gjennoppfriske bekjentskapet med utgangspunktet.

Utgangspunktet er universitetet. Og et universitet hva er det? Hva skal særprege universitetsundervisningen? Hvor går grensen mellom et universitet og en skole som gir yrkesopplæring?

For det første særpreges et universitet ved at det gir en enhetsbasis til et samfunns vitenskapelige og kulturelle liv. For det annet skal det være et forskningssentrum og for det tredje skal det gi ungdommen en høyere utdannelse som skal kunne nyttiggjøres på de forskjelligste konkrete felter.

Universitetsundervisningen karakteriseres ved sitt utspring. Den skal være noe mere enn blott og bar formidling av fakta. Den skal prege av og oppdra til den åndelige redelighet og menneskelige idealitet som må særmerke forskeren, vitenskapsmannen. Det er derfor ikke ønskelig at et universitet skal påta seg å gi for konkret yrkesopplæring. Denne kunnskap er nyttig nok, men universitetet skal ikke i første omgang betrakte kunnskap som nyttig.

Det er viktig at vi blir oss bevisst universitetets verdier, dets karakter og dets virkefelt. Det er viktig også fordi denne erkjennelse må være et av utgangspunktene for enhver diskusjon om universitetsutbygging.

Det ville derfor glede Universitas overmåte om universitetslærere, om studenter ville akseptere vår problemstilling og i ledige stunder sette seg ned og spekulere... og kanskje i tidens fylde bringe oss et innlegg.

På vår side vil vi kontakte enkeltpersoner direkte. Vi håper å kunne få beveget noen til å gripe pennen.

I nr. 2 planlegger vi således (noe optimistisk kanskje, men la oss forsøke) å bringe den første artikkel. Måtte det gå oss godt og måtte hell og lykke følge oss!

Usikkert

når det blir servering i

ANDRIMMER

— Det er usikkert når kantinen i Andrimmer kan åpne, forteller bestyrer Kjell Leirvaag til Universitas, og hans ellers så blide åsyn får et plaget uttrykk.

Det var meningen at kantinen igjen skulle åpne 15. januar. Arbeidet skulle begynt før jul, og ved semesterets begynelse skulle vi ønsket UB-folket velkommen i nye og smakfulle lokaler, men akk, det går nok ikke bestandig som man håper og tror her i verden.

Forholdet er at Helserådets Næringsmiddelkontroll tidligere hadde stilt visse krav til forandringer av kjøkkenet. Vi utarbeidet da planer som ble godkjent av Næringsmiddelkontrollen. Og alt syntes klart. Men så kom kontroll nr. 2 inn i bildet. Man anmeldte byggearbeidet til Bygningskontrollen. Nye protester: Taket var for lavt og lysflaten for liten (?).

Forlsatt hviler derfor arbeidet og vi tipper de forskjellige kontroller er opptatt med å tilsende hverandre ymse skriv.

Kjell Leirvaag kan imidlertid fortelle at man ganske foreløpig håper å få satt opp en automat så de studerende iallefall kan få seg en varm kopp kaffe i livet.

— Vi har også fått tillatelse til å begynne med arbeidene og servere mat under den forutsetning at serveringen foregår bare to timer pr. dag. Men det kan vi ikke akseptere, understreker vår blide bestyrer.

Studentantrekk

Endelig! Endelig kom det vi har ventet på så lenge — gensere med navn på brystet! Navnet på universitetet, altså. Blå og sorte og brune og hvite, med eller uten krave. Men alle med UNIVERSITETET I OSLO med kjempebokstaver. Nå skal ingen være i tvil lenger. Alt «made in USA», selvfølgelig.

Anorakker finnes også — pent merket. Og knall røde nattserker, korte og kjekke. Vi har hørt snakk om universitets-smekker, men har ikke vært i stand til å oppdrive dem. Synd, det ville vært en utmerket julegave.

Det er selvsagt Allfader Samskipnaden som står bak. Vi takker for tiltaket. Men hvorfor Samskipnadens merke på genserne? Universitetet har da sitt eget merke. Riktignok er vi alle medlemmer av Samskipnaden (og nyter godt av det, det skal innrømmes), men vi er da studenter ved Universitetet i Oslo. Eller skal den norske student endelig ag avsjørende identifiseres med Mr. Student Sam Skipnaden?

De røde nattserkene er å få i Studentbokhandelen.

Ben.

Herr redaktør

Jeg ser at det i intervjuet med meg i forrige nummer er kommet inn en meningsforvirrende trykkfeil. Det står at det over statsbudsjettet er bevilget over 85 millioner kroner til studentboliger, det skal være 25 millioner. Av merinnsatsen for studenter og skoleungdom på 150 millioner på budsjettene 1961—1964, faller da noe over 25 millioner på boliger.

Helge Sivertsen.

les heller
VG UERDENS GANG

Studentbokhandelen må bli mye bedre

AV BJARNE FIDJESTØL

Studentbokhandelen er, som vi alle veit, elendig. No må de ikkje tru at det er nokon eg vil ha hengt opp; alle som arbeider der, er så langt ni reynsle rekk, dugande og elskelege menneske. Men feilen ligg, som boktrykkar Åslaksen seier, i dei lokale forhold. Bokhandelen har hatt for lite plass til å verta god. Men no skal det bli betre, har eg høyrt, og eg tykkjer då tida er inne til å gjera det klårt at no må det bli betre.

Eg kan vanskeleg tenkja meg at nokon bokhandel i heile kongeriket har det så lettvint med omsyn til kundekrins som Studentbokhandelen. Mange tusen bokkjøparar går dagleg framom der, og bokhandelen kan lettvint få greie på kva bøker dei treng mest, nemleg pensum. Derved har han ei sikker tuft å byggja på; men det sørgjelege er at utanom det mest sentrale pensumstoff er der mest ingen ting. Eln aktiv salgspolitikk som skal skjerpa kjøparinteressa og halda oss ajour med kva som finst på bokmarknaden i inn- og utland, finst godtsom ikkje.

No kan det leggjast imot at det kan ein overlata til dei andre bokhandlane, det er ikkje meininga at studentane berre skal handla i Studentbokhandelen. Men då trur eg at Studentbokhandelen flyr frå eit ansvar han har teke på seg berre ved å vera til.

Sikker inntekt.

Den sikre inntekta som han no har ved å selja pensumsbøker, den hadde dei andre bokhandlane for. Derved fekk dei ein sikker grunnstamme av kjøparar som dei var interesserte i å halda på, og det gjorde dei med å byggja opp solide og service-minded spesialavdelingar. Eg kan ta som døme ein av bokhandlane i byen nær universitetet som framleis i nokon mon har halde på studentar i jus, medisin og russisk, og der yter ein service som kunne tena Studentbokhandelen til føredøme. Men i mange fag har det totalt sett vore tilbakegang. Folk som minnest lenger attende enn eg, seier at før Studentbokhandelen kom til, var det t. d. mykje større utvalg av franske bøker i byen enn no. Og årsaken skal vera at dei har mista det faste tilsiget av studentar som kom etter pensumsbøker, og som var ein sikker grunnvoll å byggja opp ei avdeling på. Eg trur såleis at ein kan påstå at bokhandelen totalt sett har gjort ein dei skade, ikkje minst for oss studentar, som burde vera særleg interessert i å fylgja med på bokmarknaden.

Men Studentbokhandelen må me ha, han må berre bli mykje betre, og det skulle han vel no ha føresetnader for, når han flytter inn i nye lokal. Eg vil derfor no koma med eit positivt forslag til betring.

Spesialistar.

Det vil etter mi meining vera eit feilspor å leggja seg etter eit skikkeleg utval av norsk skjønnlitteratur, det kan dei andre bokhandlane betre ta seg av, når ein gjer unnatak for «student-diktinga» som sjølvsagt bør vera å få der. Men i alle universitetsfag må dei få avdelingar som kan interessera langt utover hovudfagsnivå. Ein skal ikkje undervurdera den stimulans det ligg i å sjå faglitteraturen og ha lett tilgjenge til han. Dessutan må bokhandelen ha greie på kva bøker som er å få, dvs. dei må i nokon mon vera spesialistar på alle fag. Det høyrest kanskje vanskeleg, men eg trur det er lett å få istand. Nemleg ved å knyta til seg studentar eller stipendiatar i deltidsjobb som konsulentar; katalogleserar og rådgjevarar. Dei skal ha plikt til å fylgja godt med kvar i sitt fag, foreslå bokinnkjøp for bokhandelen og stå til teneste for studentane med råd og rettleing. Det trengde bli så svært mykje arbeid for den einskilde konsulent etter som ein burde vona å få folk som var bra inne i stoffet frå før. Dei måtte sjølvsagt få betaling, men eg trur også at ein kunne lokka fram en del av dei best skikka ved å stilla i utsikt vanleg bokhandelmedhjelpar-rabatt på bøker.

Eg vonar at Studentbokhandelen ynskjer å gjera øra på det nye byget med aftså å bli betre, om han brukar mitt forslag eller ved hjelp av andre råder. I allefall er det ei velmeint åtvaring frå mi side når eg bed om at pensumsbøkene — er dei enn nokså kjedelege — så må dei ikkje bli Studentbokhandelen til ei sovepute.

Bjarne Fidjestøl.

Forlagets styremedlem:

Torbjørn Sirevåg svarer.

Bokhandelen på Blindern var like til det siste ein bokhandel for realistar, og han var full av realfagslitteratur. Då det historisk-filosofiske fakultetet flytta opp til Blindern, måtte lesesalen som høyrer inn under dette faculteet pressast inn i eit lokale som var fylt til randa frå før. Talet på bøker som kunne prassast inn hadde ei klår fysisk grense. *Resultatet var at Universitetsbokhandelen måtte pakke bort i kassar store deler av den litteraturen som ikkje låg beint inn under pensum.*

Når dette er sagt kan eg scie meg samd med Fidjestøl i at utvalet i haust ikkje var så godt som det burde vere, men eg kan likevel vanskeleg skjøna at det var elendig slik Fidjestøl påstår.

Bokhandelen er nå flytta inn i nye lokale og bokkassane pakka ut igjen. Eg skulle tru at Fidjestøl nå er meir nøgd med utvalet. Sidan han spesielt kom inn på franskutvalet, vil eg nemne at dette utvalet nå er svært stort, så stort at det truleg ikkje bør bli større med det første.

Fidjestøl legg vekt på den inspi-

Forts. side 19.

LITEN SKRIFT: Avissidene fra 60-tallets Universitas vitner om en tid med mindre hastverk.



I 1973 ble Liv Finstad den andre kvinnelige redaktøren i Universitas' historie. Hun hadde fått nok av underbuksehumor på kvinners bekostning.

Kvinnekamp på trykk

tekst: **BEATE BJELLA OG LINA GULBRANDSEN**
foto: **SHILAN SARI**

Året er 1972. Kvinnefronten har holdt landsmøte. Kort tid etter trykker Universitas et bilde av nakne kvinner sittende i et fruktfat. «Vær mer forsiktig med julefrukten i år», står det i bildeteksten. Bildet skal angivelig være fra en «fruktorgie i Kvinnefrontens hovedkvarter på Kringsjå».

Humoren faller ikke i god jord blant en gjeng unge feminister på Blindern.

– Det eneste som stod om møtet, var fruktfatet. Et fruktfat med nakne damer oppi, sier Liv Finstad.

– Gutta hadde jo funnet sin etterfølger

Liv Finstad var 22 år, sosiologistudent og aktiv i Nyfeministene. Hun og noen andre har snakket om at noe må skje med studentavisa. Nå har de fått nok.

– Det var veldig populært med underbuksehumor, på kvinners bekostning. Vi fant vel ut at nå måtte vi gjøre noe. Det ble ilden som vekket oss for alvor.

På den tiden ble redaktøren valgt av Studenttinget. Det var heller ikke forventet at redaktøren skulle være politisk nøytral.

– Vi ble valgt til et politisk og journalistisk prosjekt.

Liv og vennene allierer seg med folk de kjenner på Tinget. Finstad blir deres redaktørkandidat.

– Mange pekte på meg fordi jeg hadde journalistutdanning.

Den sittende redaktøren Arvid Weber Skjærpe og hans redaksjon hadde også pekt ut en kandidat, Ragnar Auglænd.

– Gutta hadde jo funnet sin etterfølger.

Finstad vinner valget med det hun husker som et overraskende trygt mandat. Noen stor konflikt kan hun likevel ikke huske. Auglænd gratulerte henne med seieren.

– Det var ikke så steilte fronter. Vi gikk vel ut og drakk øl.

Feministisk propagandaavis

Over 50 år senere ligger alle avisene fra 1973-årgangen på kaffebordet hjemme hos Liv Finstad i Oslo. De er bundet inn i en blå perm, som vi blar i mens Finstad byr på kaffe og brioche. Hun stopper opp ved gamle saker og kjente ansikter.

– Det ble et fryktelig intenst år. Jeg fikk ikke studert, ler hun.

– Noen sier at dere gjorde Universitas om til en «feministisk propagandaavis», kjenner du deg igjen i den beskrivelsen?

– Ja! I og med at vi ikke synes feminisme var noe skjellsord, så var det helt fint, ler Finstad.

Det er ingen tvil om at 73-årgangen skulle bli noe utenom det vanlige.

– De gutta hadde jo åpenbart ikke noe kvinnelig kjønnsperspektiv i det de holdt på med. Så derfor kan du si vi tok kraftfullt igjen i 73-årgangen.

Død kvinne på trykk

Med feministene i spissen fikk Universitas et nytt uttrykk. Likevel skulle avisa ha en allsidig tematikk. Lånekassen, studentboliger og andre klassiske studentte-



God Jul - godt nyttår - velkommen igjen

Vi har fått en oppfordring fra bestyrelsen på Kringsjå: Vær mer forsktig med julefrukten i år. Noen av leilighetene på Kringsjå så redselsfulle ut etter fruktorgier i fjor. Bildet er fra en fruktorgie i kvinnefrontens hovedkvarter på Kringsjå.

Nyttårsaften

Valg i Det norske kjønnssamfund

NYMASKULINISTENE (FF)

Det er fremdeles uvisst hvem som kommer til å vinne det mest spennende valg i Det Norske kjønnssamfunds historie. Foreløpig har Rød Glans oppfordret Møyfronten til valgsamarbeid mot Grønne enker, men disse har avvist de opportunistiske trekk som Rød Glansen har slått inn på Grønne enker uttaler til Universitis at dette ikke er annet enn Preven Dimitropills teser om enhetsseng som på nytt gjør seg gjeldende.

FRUKTFAT: 1972 - 26. årgang - utgave 15

Saken fortsetter»

Aktivismen og meg følger hverandre veldig tett

Liv Finstad, tidligere Universitas-redaktør

maer ble skrevet om i fleng.

– Vi skrev masse om studentpolitikk.

Redaksjonen var full av samfunnsengasjerte studenter med kreative ideer, men ikke alle kom på trykk.

– Det var selvfølgelig fryktelig mange ideer som bare landet på gulvet.

Hun smiler og blar gjennom avisa.

– Det er jo av og til en underfundig humor. Den er ganske fin syns jeg, selv i dag.

– Husker du noen saker dere skrev om som skapte debatt?

Finstad forteller om en sak de skrev om abort.

– Der hadde vi jo noen veldig provoserende reportasjer som viste fram hva som skjer når kvinner er nødt til å bruke farlige metoder.

I utgaven publiserte Universitas et bilde av en naken død kvinne. Hun husker godt at saken vakte stor oppmerksomhet.

«Borgerlig perversjon»

I 1972 ble homofili avkriminalisert, og Universitas omtalte saken flere ganger. Finstad peker på en reportasje de skrev i 1973. Her ble vennene hennes ble brukt for å illustrere alternativene til det heterofile samlivet.

– Dette er min ekskjæreste Knut, dette er min gode venn Tor, dette er min gode venninne Lalita, og dette er Ulla, også en god venninne.

Hun husker at sakene om homofili skapte reaksjoner blant studenter. Reaksjonene kom i form av innsendte brev fra leserne eller som kommentarer i forbifarten på Blindern.

– Dette er jo årevis før internettet var åpent.

Selv i de aktivistiske organisasjonene hun deltok i, var spørsmålet om skeives rettigheter et tema som skapte splittelse.

– Det var ikke enkelt å være lesbisk i kvinnebevegelsen, verken blant nyfeministene eller i kvinnefronten.

Finstad ble selv medlem av Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene) (AKP (m-l)) i 1979. Hun husker godt at hun oppfattet partiet som konservativt i starten.

– AKP(m-l) hadde en uttalelse der sto at homofili var en borgerlig perversjon som ville bli avskaffet under sosialismen. Tror dere vi ble sinte på det, eller?

– En voldsom brytningstid

Med kaffekoppen i hånden forteller Liv om tiden sin på Blindern på 1970-tallet. Hun beskriver perioden på en måte som raskt leder tankene til Dag Solstad sitt litterære univers, med AKP-ml, Kvinnefronten og politisk engasjert ungdom i sentrum.

– Det var en voldsom brytningstid.

Det florerte av politiske debatter på Blindern. Studentene diskuterte på møter, i gangene og ikke minst på veggavisene.

– Dere aner ikke hvor mye veggavisdiskusjoner det var. Det var helt vilt. Til og med gode venner diskuterte med hverandre på veggaviser.

Finstad beskriver en tid hvor det ikke var mangel på studentengasjement.

– Den ungdommelige klokketroen og uforferdetheten var jo en del av vårt modus operandi.

– Det var heftige saker

På 1970-tallet var det flere saker som opptok Finstad, blant annet kampen mot pornografi. Sammen med kvinnesaksaktivist Unni Rustad jobbet hun iherdig med å nedkjempe pornoindustrien.

– Kjenner dere til navnet Leif Hagen?

Vi nøler og sier til slutt nei. Ingen av oss virker å kunne plassere navnet.

– Han var den ubestridte pornokongen på 1970- og 80-tallet.

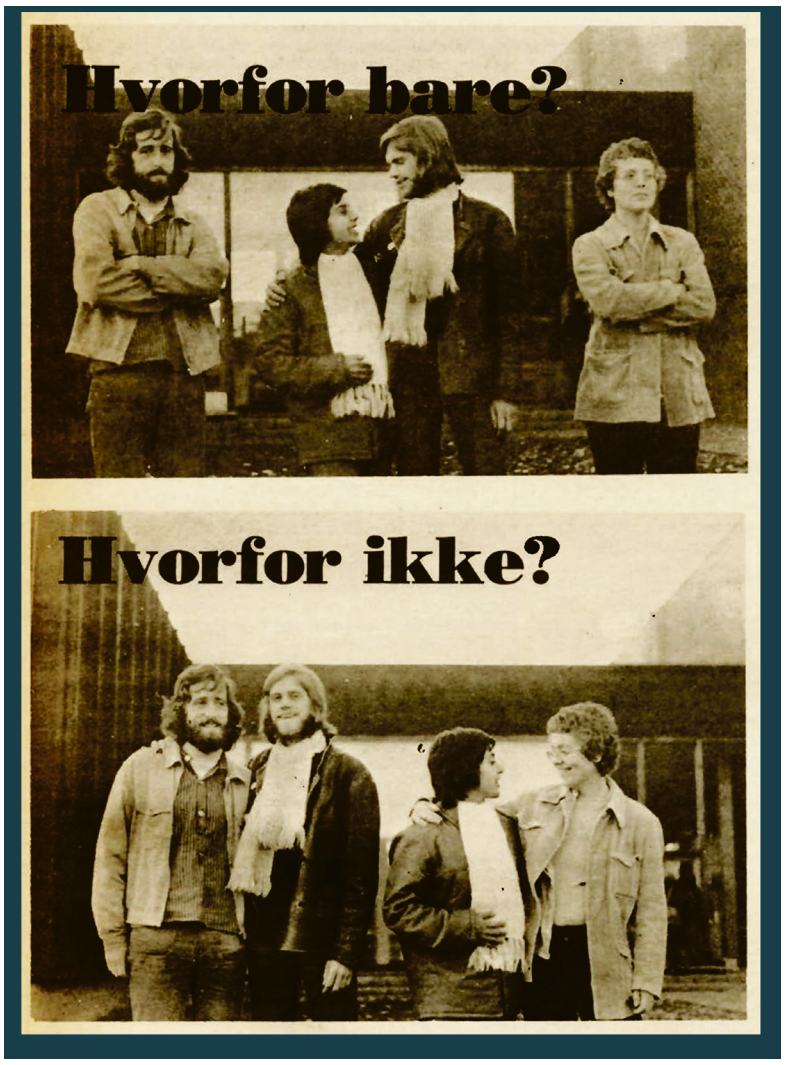
Det var nettopp han, pornokongen, som ble Rustad og Finstad sin tydeligste meningsmotstander. Munnhuggeriet utspilte seg i mediene, og Finstad husker særlig godt én artikkel på lederplass i Aktuell Rapport, skrevet av pornokongen selv.

– Jeg husker godt lederartikkelen der det sto at Liv Finstad og Unni Rustad skulle henges opp i en lyktestolpe og massevoldtas.

Det var riktignok ikke akkurat det som sto i lederen. Vi fant frem til oppslaget der det står at Rustad og Finstad skulle henges opp på t-banestasjonen «til allmenn avbenyttelse»

– Det var heftige saker, sier Finstad.

Ordskiftet var krast. Kampen mot pornoindustrien ble en viktig del av hennes politiske engasjement. Likevel mener hun at kampen langt på vei er tapt og at dette kommer til uttrykk i samfunnet vårt som hun mener er pornofisert.



1973. 27. årgang. utgave 13

– Vi tapte katastrofalt.

På hvilken side?

Da året i Universitas var over, var planen å fortsette sosiologistudiene. Samtidig begynte Finstad å kjøre drosje for å tjene penger, og studiene ble etter hvert nedprioritert.

– Vi var ni damer som kjørte i Oslo Taxi på den tiden, sier den tidligere redaktøren.

En stund vurderte hun å satse på drosjeyrket og bli drosjeeier.

– Men jeg klarte å karre meg tilbake til universitet etter hvert. Godt hjulpet av min mor.

Tilbake på universitetet forsvant ikke det politiske engasjementet. Etter noen år ble Finstad professor i kriminologi, og har i ettertid forsket på voldtekt, kvinner i fengsel, prostitusjon, vold i nære relasjoner og særlig politiet.

– Aktivismen og meg følger hverandre veldig tett. Jeg prøver å jobbe med noe som er betydningsfullt og som kan føre til en endring. Sånn har jeg holdt på stort sett.

– Har det vært stilt spørsmål rundt nøytraliteten din?

– Ja, ja, ja!

– Det å få samfunnsproblemer fram i lyset, er jo også en måte å velge side på, sier hun.

Finstad trekker frem den amerikanske sosiologen Howard Becker og artikkelen «Whose Side Are We On?». For henne handler spørsmålet om nøytralitet også om hvilke problemer forskeren velger å undersøke.

På 70-tallet drev Politiets overvåkningstjeneste omfattende kartlegging av personer med tilknytning til AKP (m-l).

Finstad var en av dem.

– Jeg har mappe, jeg.

Da hun senere fikk innsyn i overvåkningsmappa, fant hun rundt tjue registreringer. Der fant hun spor etter telefonavlytting, og et grundig referat fra en 8. mars-tale i Bergen i 1980.

– Det var et helt utmerket referat! humrer Finstad.

Også en anmeldelse av en bok hun hadde skrevet lå i mappen hennes.

– Overvåkningspolitiet leser bøker de også.

Sexismespillet 2.0

En av sidene i 73-årgangen får oss til å stoppe opp. «Sexismespillet», står det over et brettspill leserne kunne klippe ut av avisa.

– Jeg vet at folk spilte det, og hadde det kjempeartig. Vi måtte jo teste det ut vi også, så vi hadde det limt på papp, og laget kort og alt sammen.

Vi blir sittende og studere spillet. Er det på tide å hente det frem igjen? Føye på med noen moderne eksempler? Finstad er med på ideen.

– Sexismespillet 2.0?

For å oppsummere året i Universitas, mimrer Finstad tilbake til den siste lederen i avisen. Overskriften husker hun fremdeles: «Vi angrer intet.»

53 år senere har hun ikke skiftet mening.

– Jeg angrer intet.



Det var ikke enkelt å være lesbisk i kvinnebevegelsen

Liv Finstad, tidligere Universitas-redaktør

Saken fortsetter»

Sexisme-spillet

Vi vil med dette fa introdusere Norges første og foreløpig eneste sexismespill, som vi haper kan bli en konkurrent til Monopol/Ludo. Noen vil hevde at spillet er ensidig. Noen vil si at det skulle vært intergrert med Kontrasts -Kapitalismespill-, men vi spør: hvorfor skulle ikke like gjerne det være integrert i VART spill?

En slik integrasjon er dessuten vanskelig. Det er ikke bare a legge sexismespillet oppa det andre og begynne a spille. A, nei. Skjønt begge spill spilles med firkantede terninger er det store forskjeller som man ikke uten videre kan trylle bort.

Disse sidene kan selvfølgelig fotokopieres og klistres opp pa stive ark, slik at en kan fa riktig mange julepresanger ut til av det til en billig penge. Vitsen er jo også a ødelegge alle julemiddagene og ta ting opp til debatt, få fart i fordøyelsen, og ikke sovne helt hen av alt ribbefettet.

På grunn av dyrtida og tradisjonen med julepresanger, betrakter vi dette som et RENT velferdstiltak for ALLE studenter.

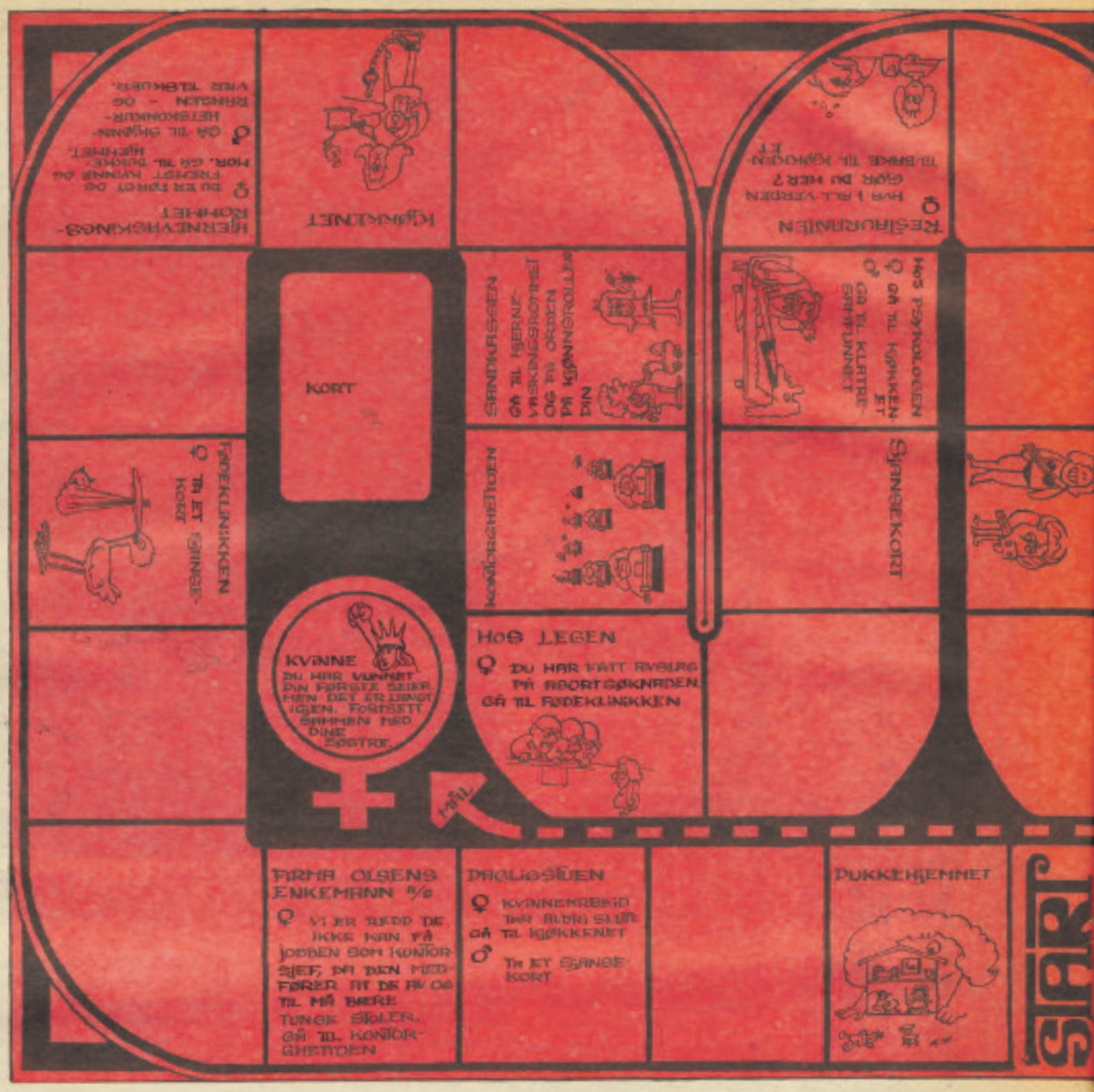
Spillet kan spilles av 2 eller flere med ludobrikker e.l. og terning.

Før start skal Barnet plasseres pa feltet merket Fødeklinikken. Alle som havner pa dette feltet (det gjelder ogsa menn), ma bære det med seg videre. Du kan bare levere det fra deg hvis du kommer til Daghjemmet (følg da instruksen her), eller til Moderen. Hvis du havner på et felt hvor det star en spiller som har Barnet, ma du dele byrden med vedkommende. Dette betyr at dere ma lage et arrangement – som f.eks. kan innebære at dere tar dere av Barnet 5 minutter hver ad gangen.

Du kan ikke vinne nar du harBarnet.

Sjansekortene skal limes opp pa papp og plasseres der det er anvist pa spillet. Menn trekker av de røde og kvinner av de grå.

PS. Om noen er usikre pa hva sexisme BETYR, så kan det opplyses at dette er betegnelse pa et samfunnssystem hvor kvinner blir undertrykt. Lykke til.



SJANSEKORT (KVINNE)
Du tar av lebestiften, mascaraen, sminken, parykken og de falske øyenvippene. Dette er deg, slik du virkelig er. Det ringer på døra. Du skjelver, venter et øyeblikk... så åpner du døra, og står der naken – med klærne på. 6 skritt fram.

SJANSEKORT (KVINNE)
Du inviterer Blinderns storsjarmør opp på hybelen. Du ber ham fikse en drink mens du skifter til noe mer behagelig. Du kommer tilbake i genser og Ola-bukse, og fyren forsvinner. Ta 3 skritt fram.

SJANSEKORT (KVINNE)
Ta 2 skritt tilbake om du har fulgt alt det vi har sagt til deg på disse kortene. Hvordan kan du bli en fri kvinne hvis du lar folk dytte deg rundt på denne måten?

SJANSEKORT (KV
Reklamen fortelle burde være mer li inspirerende når m din kommer hjem beidet. Så du propp oppkvikkende pill er du den livligste k på hele psykiatris nikken. Tilbake 3 s

SJANSEKORT (KVINNE)
Du er Orkanen Mathilda. Du har nettopp blåst Meterologisk Institutt i lufta fordi de kaller orkaner opp etter kvinner. Gå 2 skritt fram.

SJANSEKORT (KVINNE)
En naken mann poserer på midtsidene i det ukebladet du kjøper. Alle kvinnelige spillere tar et skritt tilbake, da det ikke er rettferdig å se på menn kun som sexobjekter.

SJANSEKORT (KVINNE)
Kjære Klara Klok: Min mann er en tyrann og gir meg aldri nok husholdningspenger. Han lar meg ikke ta jobb ute. Hva skal jeg gjøre?
Taper.
Kjære Taper: Ta 4 skritt tilbake. Hilsen Klara Klok.

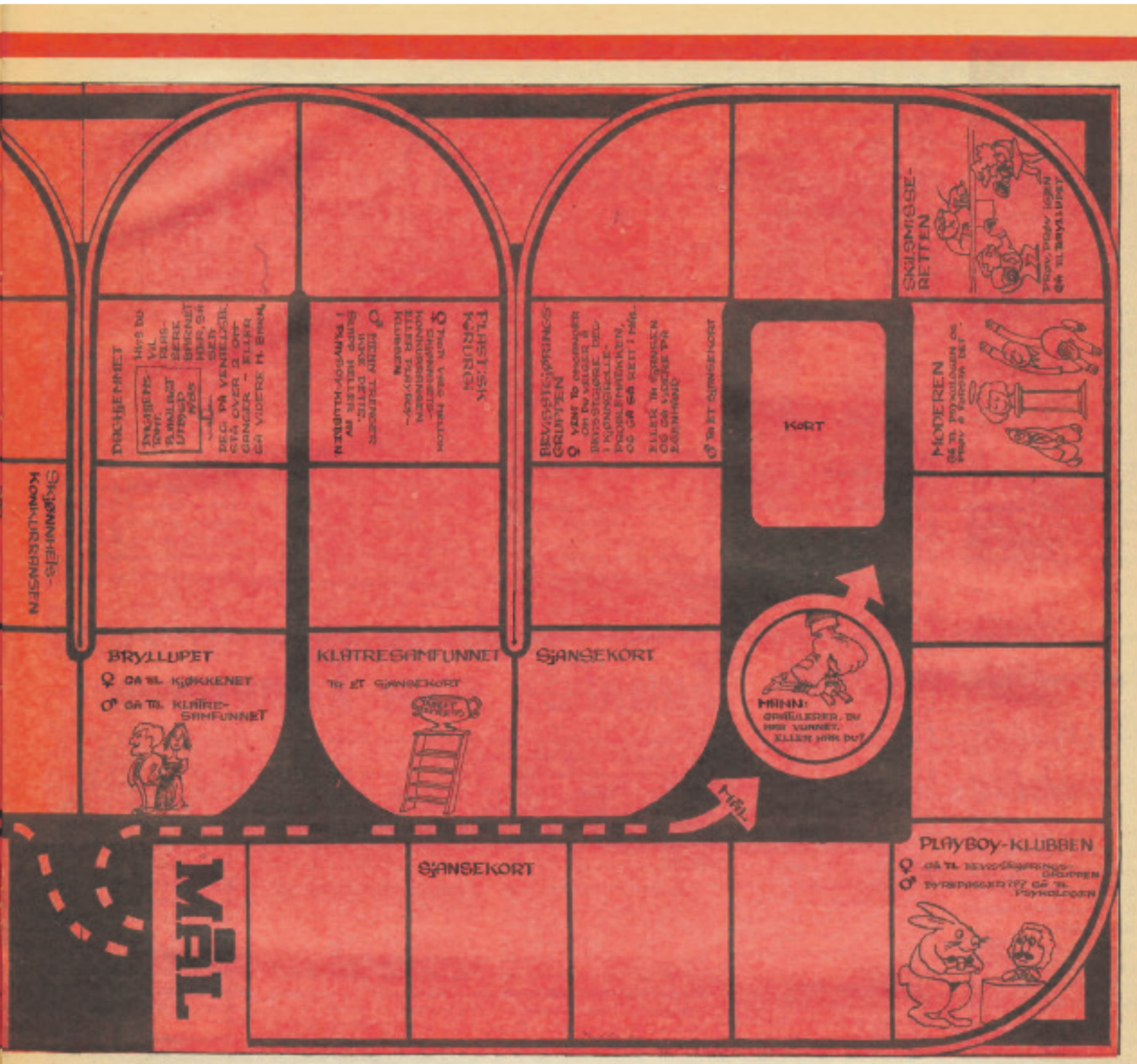
SJANSEKORT (KV
For deg er tryggl tig, så du lurer kja din inn i ekteskapet glemme å ta p-pil den første mannen stre for deg og gå t lupet.



SJANSEKORT (KVINNE)
Ta 2 skritt tilbake fordi du er kvinne. Du kan likeså godt venne deg til det med det samme.

SJANSEKORT (KVINNE)
Du maste på ektemannen din for at han skulle tjene mer penger, slik at du kunne få alt du ønsket. Nå har du alt, men du ser ham ikke så ofte – han arbeider jo hele tiden. Du er fremdeles ikke lykkelig, og går til Restauranten. Kanskje det hjelper å drikke.

SJANSEKORT (KV
Du er en alminnel mor som gjør 99,6 husarbeid i uka tjener 850 kroner timers uke. Ta et framover for hvert får for hver av dine mer. Bli altså stae du er.



SJANSEKORT (MANN) Du har kranglet med din kone fordi du synes hun ikke lystrer deg. Nå går hun på karatekurs, og du kan se henne slå i stykker to lag murstein med hånden. Etterhvert begynner du å lære og lage din egen kaffe og hente tøflene dine sjøl. Tilbake 3 skritt.	**SJANSEKORT (MANN)** Du er med i en spørrelek i TV. Du blir spurt om hva i huset som jobber 99,6 timer i uka. Du tipper oppvaskmaskinen, og må gå tre skritt tilbake. Vet du fremdeles ikke svaret, så spør en kvinne.	**SJANSEKORT (MANN)** Du er advokat. Skilsmisseadvokat. Du er imot kvinnefrigjøring fordi du synes at kjernefamilien fungerer helt utmerket. Og din forretning blomstrer. Fram 3 skritt.	**SJANSEKORT (MANN)** Din forlovede vil at bryllupskjolen skal være blå. Du insisterer på at det skal være hvitt; Hun sier hun vil gå i hvitt hvis du også gjør det. Du bestemmer deg for at blått er ok. Du og den første kvinnen til venstre går til Bryllupet.
SJANSEKORT (MANN) Da jeg var 6 år gråt jeg da hunden min døde, og alle lo av meg og sa at gutter gråter ikke. Nå gråter jeg ikke mer. Jeg ler ikke heller. Eller smiler. Tilbake 5 skritt.	**SJANSEKORT (MANN)** Din sekretær ba om at du heretter titulerer henne Fr., og ikke Fru eller Frøken. Du kan ikke stoppe å le inntil hun begynnte å titulere alle ugifte menn Herrken. Tilbake 4 skritt.	**SJANSEKORT (MANN)** Ta 2 skritt fram fordi du er mann	**SJANSEKORT (MANN)** Du er sosialist. Hele dagen jobber du for at arbeiderne på Nyland, pendlerne og uteliggerne skal få det bedre. Du er trett når du kommer hjem. Din kone ber deg sitte barnevakt, og du hopper i taket. Tilbake 2 skritt.
SJANSEKORT (MANN) På et møte med Anders Lange hørte du at kvinnebevegelsen er en kommunistisk sammensvergelse. Kommunistene forsøker å få kvinnene til å nekte å lage barn. Så får kommunistene flere folk enn oss, og dermed vil de utrydde oss. Det kan være for sent, men gå til Psykologen.	**SJANSEKORT (MANN)** Din kone forsørget deg mens du fullførte utdannelsen. Hun jobbet på kontor 8 timer dagen, dro så hjem for å lage middag, gjøre rent o g handle. Etter 4 år føler du at hun egentlig ikke stimulerer deg intellektuelt. Du skiller deg fra henne. Fram 4 skritt.	**SJANSEKORT (MANN)** Spør den første kvinnen som sitter til høyre for deg: «Synes du jeg støtter kvinnebevegelsen?» Hvis svaret er ja, 2 skritt tilbake. Hvis nei, 2 skritt fram.	**SJANSEKORT (MANN)** Du er fastbundet til en stol. Hjernevaskingen starter. Reklamen sier at du - for å være en Riktig Mann - trenger deodorant, hårspray, munnspray. Neste gang er det sminke, øyenskygge, falske øyenvipper. Du blir søvnig.. du begynner å falle . . du faller . . 4 skritt tilbake.

ØL, PRESSEKORT OG FEITE LØNNSSLIPPER

Universitas er avis og utdanning på samme tid, spør du dette knippet tidligere journalister. Over en øl fikk vi historier fra utenlandsturer, Tostrupkjelleren og 50-årsjubileet.

Tekst: **ALBERT RANDSBORG & EMIL KVEBÆK ØVRETVEIT**
Foto: **EMIL KVEBÆK ØVRETVEIT**



Universitas' utsendte parkerer syklene på Solli plass og kjapper seg inn på puben. Vi hører dem før vi ser dem, sittende i et hjørne slik de har gjort mange ganger før. Det gamle stamstedet skal nok engang fylles med latter, skravl og gode historier.

– Så hyggelig at dere kunne ta turen, sier Ingvill Bryn Rambøl (56). I 1992 var hun redaksjonssjef i Universitas, en stilling hun selv beskriver som «nestkommanderende».

Rundt bordet sitter også Tor Arne Andreassen (57), Berit Kolberg Rossiné (55) og Cecilie Klem (57). Alle var journalister i Universitas i 1992. Selv om avisen har endret seg mye siden da, er enda mer helt likt.

– Jeg fikk masse penger!

Vi går tilbake i tid. Sovjetunionen falt i fjor, EØS-avtalen er nysignert, og guvernør Bill Clinton gjør det bra på meningsmålingene. Universitas-kontorene ligger i første etasje på Fredrikkebygget på Blindern. Hver uke sitter de unge journalistene skulder ved skulder i det trange kontorlandskapet og skriver på de store datamaskinene sine.

– Vi hadde så lite plass. Det var en liten tarm med et redaktørkontor. Innerst var det en krok med de som røykte enda mer enn de skrev, illustrerer Cecilie og legger til:

– Vi er ganske sunne mennesker nå, da! Akkurat vi var faktisk glade for røykeloven.

Redaksjonen er slank, med under 20 studenter totalt.

– *Hadde dere «slaktemøte» i deres tid?*

De forstår ikke spørsmålet vårt. Vi forklarer hva det betyr for dagens generasjon.

– Åja! Nei, nei, nei. Men redaksjonsmøtene var nådeløse. Alt ble pirket på, og nåde deg som ikke hadde noen ideer! Men det var sånn man lærte, da.

Etter en runde med sammenligninger er én ting sikkert: jobben som journalist i Universitas har ikke holdt følge med lønnsveksten.

– Jeg tror jeg hadde full lønn. Jeg fikk masse penger! Tror ikke jeg



hadde studielån engang, sier Cecilie. Hun hadde stilling som redaksjonssekretær.

– Hæ? Jeg fikk ingenting, jeg, sier Tor Arne.

– Med mindre jeg skrev noe, da.

– Vi tjente mellom 300 og 700 per artikkel, lander de tidligere journalistene på.

– *I 1992-penger? Vi tjener jo 200 i 2026-penger!*

– Ja, men dere har KI da, svarer de som et stikk. Vi føler oss ikke personlig veldig truffet. Vi skriver ikke akkurat for pengene. Vi synes heldigvis det er gøy.

Alle rundt bordet snakker varmt om erfaringen avisen har gitt dem tidlig i karrieren.

– Den gang var det tre kanaler inn i mediebransjen: Journalisthøyskolen, Volda eller Universitas, sier Ingvill.

Tor Arne nikker i enighet. Sommeren 1993 fikk han sommerjobb i Aftenposten, hvor han fortsatt jobber i dag. Vi tar muligheten til å spørre om tips.

– Skal du bli journalist, gjelder det å lære håndverket. Jeg lærte håndverket i Universitas og ingen har spurt meg hva slags utdanning jeg har, svarer han.

Selv har Tor Arne historieutdanning fra Universitetet i Oslo.

Sammensveiset gjeng

Selv om erfaringen var nyttig for karrieren, var det langt fra høydepunktet. Kollegaene ble fort gode venner og ser varmt tilbake på det sosiale.

– Jeg var knapt på forelesning. Jeg husker ingen fra bacheloren. Hele mitt sosiale liv var i Universitas, sier Ingvill. Jeg tror ikke det hadde gått nå. Hun har utdanning i fransk, statsvitenskap og historie.

De forteller om en sammensveiset gjeng. Tirsdag kveld ble avisen sendt til trykken, og man dro på pub. Onsdag var det redaksjonsmøte og man dro ut på byen.

– Før du er femogtjue er det ingen grenser for hvordan man kan herje på byen. Etter det må det skje noe. Alternativet er å bli alkoholiker.

Saken fortsetter»



Før du er femogtjue, er det ingen grenser for hvordan man kan herje på byen

Cecilie Kleim (57),
tidligere Universitas-journalist

– Nå har vi blitt veldig ordentlige altså. Vi har familie og barn og sånt. Det går bra med oss.

Tor Arne husker tilbake til den gangen de hadde et kurs i offentlighetsloven. All informasjon skulle tredeles: Må offentliggjøres, kan offentliggjøres og kan ikke offentliggjøres.

– På spøk laget vi en ny inndeling: må gå ut, kan gå ut og kan ikke gå ut. Søndag og mandag kunne vi ikke gå ut, siden det skulle lages avis dagen etter. Onsdag, fredag og lørdag var «må gå ut», mens resten av uka var «kan gå ut».

Gjengen snakker spesielt om tre barer de ofte dro på: Presseklubben, Tostrupkjelleren og Ryktebørsen. Det tar oss et par minutter å skjønne at det er tre forskjellige ord for samme sted. Kjær bar har mange navn.

– Det var veldig stas å få pressekort, sånn at vi kom inn på Tostrupkjelleren, deler de og fortsetter:

– Senere fikk flere av oss jobb i Akersgata, så da møttes vi igjen på Ryktebørsen og sånn også.



INNGANGSORD: Cecilie Klem gleder seg til ny jubileumsfest. Hun fikk tross alt kjæreste på en av dem.

Vi ler med og tenker på vår egen faste rotasjon. Chateau Neuf, Eagle Pub, Sport 33, Stopp Pressen og andre forheksede steder. Hadde kildene våre vært Tassere nå, hadde de sikkert dratt på Eilifs Landhandleri. Har vi blitt mindre profesjonelle med årene?

Søsken-slæsh-kjæresteflokk

De ser spesielt tilbake på utenlandsturene. En til Berlin og en til Praha.

– Det var to legendariske turer! Berlinturen var jo bare tre år etter murens fall. Det gjorde sterkt inntrykk, sier Ingvill

Tor Arne legger til: – Jeg husker det fortsatt var ingenting der muren sto, fordi det hadde vært en sånn ingenmannssone. Vi måtte gå i evigheter for å finne en bar.

– Og husker dere den råtne bussen til Krakow? Da lå vi bak i bagasjerommet!

De henter fram bilder fra turen. De er lette å finne i Facebook-gruppen deres, «Universitas '92».

– *Oi, det så trangt ut.*

– Vi var veldig komfortable med hverandre, ja.

De beskriver det som en «søsken-slæsh-kjæresteflokk», men vi fikk få detaljer om hva det kunne bety.

– Er det ikke sånn fortsatt?

Vi ser på hverandre. Det er vanskeligere å håndtere en kjæresteflokk på opp mot hundre studenter. Vi ler kleint.

– Jo, på mange måter.

Flokken holder fortsatt god kontakt. De er egentlig en mye større gjeng, og møtes over en øl 2-4 ganger i året. Desember 2025 arrangerte de julebord. En mindre gjeng møtes også regelmessig for å spille poker.

– Vi husker da vi var på 50-årsju-





INNGANGSORD: Tor Arne i 2026 og Tor Arne i 1992

1 ***PANTEMENN:*** Også i dag er vi vant med å se pantemennene på campus. I 1992 kunne Berit melde om mer altruistiske pantemenn, som pantet til inntekt for Kirkens Nødhjelp.

2 **PÅ HJUL:** Cecilie skrev "Bremser foran og bak" om rollerbladesenes gullalder på 90-tallet. Hovedrulleskøytegåeren i artikkelen, Brynjar Landmark, er senere kjent for VG-artikkelen om hans samling av penis-futteraler fra ulike kulturer i verden.

3 **PROFESSORPOLITIKEREN:** Tor Arne fikk skygge daværende statsråd Gudmund Hernes, som innrømmet at han hadde boikottet Universitas etter en lederartikkel. Heldigvis var statsråden, ifølge Tor Arne, bare langsint et halvt år av gangen.

4 **SIGG:** 1. mai 1992 ble det innført røykeforbud på hele Blindern. I mangel på røykerom protestrøykte SV-studentene i kantina. I utgaven 28. oktober kunne Ingvill meddele gladnyheten overfor både røykere og ikke-røykere at studentene ville få et røykerom.


Reportasje UNIVERSITAS

Flasker for verden

1


Bremser foran og bak

2


"Universitas skal ikke være en russeavis."

"Jeg forlanger at studenter er voksne og de må ta voksent ansvar."

"Vi må få et samlet grep om hele utdanningssystemet, og det er det vi har fått ved å reformere på alle områder."

3


4 Onsdag 28. oktober 1992 Nyheter UNIVERSITAS

SV får røykerom

4

bileet! Da fikk vi litt sjokk, sier Tor Arne. Han spøker om at avisen nå er dobbelt så gammel som den var i deres tid.

Alle rundt bordet deltok faktisk på jubileumsfesten i '96. Cecilie fikk til og med kjæreste den dagen, noen hun senere giftet seg med.

– Vi er skilt nå da. Men gode venner! Det varte kjempelenge. Vi har to barn, og det er jo supert.

30 år senere er det duket til 80-årsjubileum i oktober. Vi undrer oss over hvilke nye par som vil forlate lokalene denne gangen.

Mimring

Vi har imidlertid noe å tilstå. Dette møtet, på denne baren på Solli plass, er ikke tilfeldig. Gjengen skulle egentlig ikke møtes i dag i det hele tatt. Vi har bedt dem om å møte opp, spesifikt for å snakke med oss. Vi beklager om det knuser fasaden, helt på tampen av leseopplevelsen.

Har vi bygget for høye forventninger for dere? Her sitter vi altså, nåtidens journalister i Universitas, og håper at post-Universitas-livene våre skal bli nettopp sånn her: med et smil rundt munnen, en hånd rundt en øl og med vennene fra studenttilværelsen like nær som alltid. Vi håper jo at vi ikke skildrer en fiktiv opplevelse. Berit demper våre bekymringer.

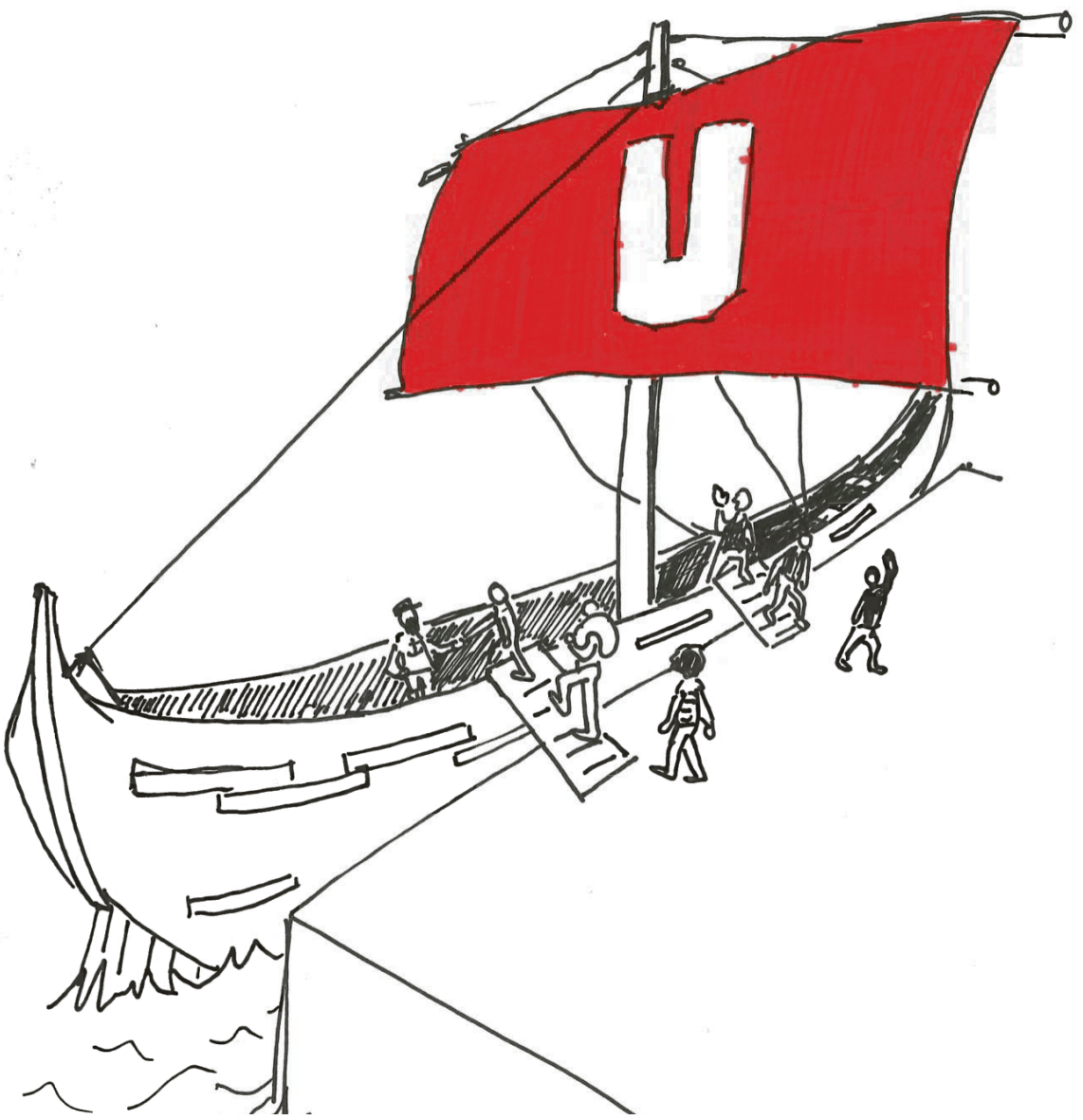
– For å dra en liten bro til der vi er i dag, så sitter vi ofte sånn som dette og sier «husker du det?» om gamle dager. Det trekker tida bak til en veldig fin periode i livet. Det er ikke fordi dere er her.

– *Så dere hadde gjort dette uansett?*

– Det er akkurat slik vi hadde sittet.


Og husker dere den råtne bussen til Krakow? Da lå vi bak i bagasjerommet!

Tor Arne Andreassen (57),
tidligere Universitas-journalist



Vi, inntil vidare

I arkivet er alle framleis studentar.

tekst: **OLIVIA SZLAGE**
illustrasjon: **FABIAN LENSCHOW**

Den som skreiv «vi studentar» i Universitas for femti år sidan, kan vera pensjonist no. Kanskje hugsar ho ikkje lenger kva ho var så sint for. Men på sida står ho framleis midt i si eiga notid og meiner noko på vegner av eit «vi».

Vi meiner. Vi krev. Vi treng.

Papiret har eldst. Pronomenet har ikkje det. Eg skriv det same ordet no. Vi har dårleg råd. Vi finn ikkje bustad. Vi utset pensum. Vi kjem for seint. Eg kan skriva «vi studentar», og med to bokstavar har eg gjort tusenvis av menneske til «oss».

Men kven er eigentleg dette «vi»?

Eg kjennar nokre studentar. Resten går forbi meg på campus med kvar sine fag, bankkontoar, forelskingar og grunnar til å hata gruppearbeid. Vi ville neppe blitt einige om kva vi skulle bestilla dersom nokon sette oss rundt same bord.

Likevel får eg kalla dei oss.

Eg tenkjer sjeldan over at eg berre får bruka ordet ei stund. Semesteret deler året mitt i to. Pengane frå Lånekassen kjem inn på kontoen og forsvinn att. Canvas kan øydeleggja humøret før eg har stått opp. Eg kjem tre minutt for seint til føreles-ning og prøver å sjå ut som om eg kom akkurat då eg skulle.

Eg tenkjer aldri at eg er mellombels student. Eg er berre student.

Universitas fyller 80 år og eg får ikkje bli gammal saman med henne. Avisa samlar år. Vi som les og lagar henne, må vidare. Ho held seg ung ved å mista oss.

Student er noko ein helst skal slutta å vera. Eg kan vera dotter resten av livet. Eg kan vera frå Jæren resten av livet. Eg kjem truleg til å vera tidsoptimist resten av livet. Men student? Det skal helst gå over.

Ingen markerer den dagen særleg høgtideleg. Ingen står ved siste eksamen og seier: takk for denne gongen. Lever pronomenet i luka til venstre.

Det skjer stillare. Studentrabatten forsvinn. Canvas sluttar å vera mitt problem. Eg kjenner færre namn i redaksjonen. Kanskje søkjer eg framleis opp Universitas av vane. Så les eg ei sak om «studentane» og merkar, kanskje først etter nokre avsnitt, at journalisten meiner nokon andre.

Dersom plankane blir skifta ut ei etter ei, og ingen av dei opphavlege til slutt er att, er det framleis det same skipet?

Først vi. Så dei.

Eg håpar det går ei stund før eg byrjar å seia «dagens studentar». Det er eit farleg uttrykk. Derfrå er vegen kort til å slå fast at dei unge er mindre politiske, meir stressa eller altfor opptekne av ein teknologi ein sjølv ikkje skjønar. Då håpar eg nokon minner meg på at eg òg kom for seint, utsette pensum og trudde uroa vår var ny, berre fordi ho var ny for oss.

Kanskje er det dette eg likar med eit jubileum: Det gjer notida mindre sjølvsagd.

80 år får noko til å sjå bestandig ut. Men når eg blar bakover, ser eg mest alle som forsvann. Redaktørane gjekk. Journalistane gjekk. Lesarane gjekk. Nye kom til og skreiv «vi» med same sjølvfølgje.

Universitas har blitt gammal fordi vi ikkje blir verande.

Eg kjem på det gamle spørsmålet om Thesevs' skipt: Dersom plankane blir skifta ut ei etter ei, og ingen av dei opphavlege til slutt er att, er det framleis det same skipet?

Med Universitas er det nesten omvendt. Her skal plankane skiftast ut. Det er heile ordninga. Ei studentavis som held fast på studentane sine, sluttar til slutt å vera ei studentavis. Ho varer fordi vi går vidare.

Kanskje har eg overvurdert det som varer. Eg har lett for å tru at det som tek slutt, tel mindre. Men studietida mi blir ikkje mindre mi fordi ho tek slutt. Kanskje gjeld det «vi» òg. Vi går inn i ordet med våre eigne fristar, festar, pengar, forelskingar og sterke meiningar om universitetet. Så går vi vidare.

Ordet står igjen.

Ein dag skriv ei jente eg ikkje kjenner «vi studentar» i Universitas. Ho treng ikkje spørja meg om lov. Då er det hennar tur til å meina «oss».

Inntil vidare.



Amatørjournalistikk i postmodernismens dystopi



PRESSEMANN: Per Anders Johansen er en bauta i norsk journalistikk.

Med et knusktørt tema, deadline på overtid og en lydopptaker i ustand oppsøkte vi bautaene i norsk journalistikk: De som ble voksne under pressens storhetstid på 90-tallet..

Tekst: **ÅSNE SKEIE** • Foto: **EDWIN HANSEN OG CASPER INGEBRETSEN HAUEN**

«Jeg er ikke sikker på om jeg forstår bestillingen?». E-posten fra nåværende samfunnsredaktør i Morgenbladet, Bjarne Riise Gundersen, tikker inn. I 1995 var han magasinredaktør i Universitas og vil gjerne bidra. Men til hva?

«Jeg vil skrive en artikkel om mediebransjen og Universitas på 90-tallet sammenlignet med i dag», skriver jeg tilbake, som om jeg hadde en plan da jeg kontaktet ham og en rekke andre tidligere *tassere* for å spørre om de ville stille til intervju i anledning Universitas' 80-årsjubileum.

«Universitas er som kjent litt *proif*», unnskylder jeg, og følger opp med et nonsjalant «veien blir til mens man går». At intervjuobjektet ikke engang forstår hva man vil snakke med dem om, må være et indiskutabelt tegn på *amatørjournalistikk*.

Tasser gjennom gullalderen

For ja, det kan godt være mye armer og bein i Universitas. Men akkurat denne gangen burde det vært ro i maskinrommet, for det var «gooood tid til å skrive», som magasinredaktør Casper skrev til meg da jeg, naiv og overoptimistisk, meldte meg til å skrive for jubileumsutgaven. En god anledning til å undersøke hva som er særegent for dagens Universitas, ja, for vår generasjon i det hele tatt, tenkte jeg om det knusktørre jubileumstemaet. Men enhver med mer enn tjuefem år på baken vet at det er dumdristig å diagnostisere egen samtid. I hvert fall egen avis.

Nei, lurere å gå til primærkildene, til noen som har både gjort *og* tenkt. Best å helgradere seg, tenkte jeg, og kontaktet et ymse utvalg av tidligere journalister og redaktører. Deriblant Liv Finstad, som av gode grunner aldri svarte, for hun hadde jo allerede sagt ja til å stille til et annet intervju i forhåndenværende magasin. *Texas*.

Tilfeldighetene skulle ha det til at det for det meste bare var eks-tassere fra 90-tallet som svarte ja på min nokså diffuse henvendelse. Heldigvis for meg, for panikken over en deadline som plutselig lå uforvarende nærme i tid var inntruffet, og

Saken fortsetter»



SKINNET BEDRAR: Det ser kanskje proft ut, men journalistens utstyr var ikke i orden under besøket hos Aftenposten.

90-tallet er tross alt lettere å fokusere på enn hele 80 år med avishistorie. Dessverre for journalistikken, for svarene kom primært fra skribenter med tilknytning til Morgenbladet. Ikke ser det bra ut å ha hele tre kilder fra samme avis, og enda verre ser det ut å røpe vår underspilte fascinasjon for Morgenbladet(quizzen), som vi hver mandag samles rundt og spiser vafler. *Amatørjournalistikk*.

Så der sto jeg, i dunsten av nabobarnehagen i Universitas' trappeoppgang og hadde en avtale med tre journalister fra Morgenbladet og én fra Aftenposten. Alle var unge på det glade 90-tallet, også kjent som pressens storhetstid og massemedienes gullalder.

Litt av en tid å være journalist i! Ingen innpåslitne pushvarsler, tidstyver eller likerklikk. Ingen dominerende techgiganter, algoritmer eller influensere å konkurrere med. De etablerte mediene kontrollerte dagsordenen, og journalistene hadde stor innflytelse på hva den gjengse borger skulle mene om tingenes tilstand. Det het ikke *den fjerde statsmakt* for ingenting.

I dag kjemper de etablerte mediene med nebb og klør om både lesere, finansiering og innflytelse. De få faste stillingene som er igjen i mediebransjen er besatt og bevoktet av journalistene som ble voksne på 90-tallet. Hva ble de formet av? Og hva skiller dem fra min generasjon tassere? Universitas er kjent for å være en utklekningsanstalt for vordende journalister, og noen av oss vil om kort tid slå noen ydmyke slag på mediebransjens dør. Hva har vi å hamle opp med? Kanskje var ikke et besøk hos fire journalister fra den såkalte *ironigenerasjonen* så malplassert allikevel.

Dårlige titler

Ironigenerasjonen, også kjent som generasjon X, ble født mellom 1965 og 1980. Formet av Berlinmurens fall, sovjetkommunismens kollaps, fredstid og økonomisk vekst, trodde de virkelig på fremtiden. Sier de i hvert fall selv. Men kan de virkelig ha vært like ironiske, for ikke å si distanserte, som generasjon Z, altså som oss født mellom 1997 og 2010? Med all den passive selvironien som ligger i min generasjons blomstrende memekultur, er det vanskelig å forestille seg. Ikke tror vi på fremtiden heller. Krise på krise til tross, motstand er det mindre av, for vi skal *passe på oss selv*.

«Avspeiles det i journalistikken vi lager?» grunnet jeg mens jeg syklet til Aftenpostens lokaler i Akersgata, historisk kjent som maktens sentrum. Selv om mange av de store mediene er flyttet herfra, befinner VG og Aftenposten seg stadig vegg i vegg med regjeringskvartalet. Det gjør også utenrikskorrespondent Per Anders Johansen. Etter å ha vært journalist i flere medier og jobbet som nyhetsredaktør i NRK, er han nå fast ansatt i Aftenposten. Ikke minst var han ansvarlig redaktør i Universitas i 1990. En vaskeekte pressemann, med andre ord. Hva mener han om dagens Universitas?

Dere er godt oppdratte og for lite rampete

Per Anders Johansen, journalist

– Jeg leser ikke Universitas, innrømmer han.

Etter å ha blitt sluset gjennom to sikkerhetsinnganger, tatt heisen forbi VG og passert et kjempestort konferanserom med panoramautsikt og fake peis, befinner vi oss på Aftenpostens takterrasse. *Fair enough*. Som 60-åring er han godt utenfor målgruppa allikevel. Men noe må han ha fått med seg, for når jeg spør ham om hva han ville gjort hvis han var redaktør for Universitas i dag, kommer svaret prompte:

– Hjulpet dere med titlene!

– *Hva er galt med dem?*

– De er så kjedelige. Sorry!

Etter å ha lovet at jeg skal ta opp de dårlige overskriftene våre på redaksjonsmøtet senere, lurer jeg på hva han mener er den største forskjellen på 90-tallets og nåtidens unge journalister.

– Dere er godt oppdratte og for lite rampete, smiler Johansen.

Han er ikke enig i at vi er en navlebeskuende generasjon. Tvert imot er vi en samfunnsorientert gruppe med mye fagkunnskap, men det krever mer å bryte lydmuren i dagens medielandskap enn tidligere, mener han.

– Jeg er bekymret for hva dere tenker når dere kommer inn i redaksjonene i dag og ser hvor opptatt vi er av klikk. Dere blir målt på så mye, sier Johansen, som frykter at oppmerksomhetsøkonomien gjør oss demotiverte for yrket.

Han har selvfølgelig rett: De fleste av oss vil skrive saker som er viktige og relevante, ikke *clickbait*-saker. Kanskje er ikke Universitas' kjedelige overskrifter et så dårlig tegn allikevel.

– *Hvordan visste dere at dere hadde skrevet en god sak før klikk-målingene kom?*

– Hvis avisene forsvant fra stativene og sakene ble plukket opp av andre medier. Den beste belønningen en journalist kan få er å høre noen diskutere en sak man har skrevet.

Under Johansens tid som redaktør i Universitas sto idealet om en nøytral, etterprøvbar nyhetsjournalistikk høyt. Saker som denne, hvor journalisten er tydelig tilstede i teksten, hadde han ikke mye til overs for. Berlinmuren var falt, og Universitas fulgte revolusjonene i Romania og Tsjekkoslovakia tett. Oslostudentenes sak var selvfølgelig viktig også den gang, men utenriksjournalistikken fikk langt større plass enn i dag, mener han.

– Det ga viktige perspektiver på livet her hjemme, forteller Johansen.

– Tiltroen til at betydningen av journalistikk og uavhengige medier skulle lede til et bedre samfunn var kanskje den viktigste motivasjonsfaktoren vi hadde.

Samtalen nærmer seg slutten, og vi beveger oss ned i Aftenpostens sterile redaksjonslokale for å ta bilder. I loungeområdet står et sirlig oppstilt sjakkspill.

–Jeg har aldri sett noen spille, kan en forbipasserende journalist berette.

Johansen, som tilbringer mye tid i Ukraina som korrespondent, skal ikke lastes for det. Dessuten er jo journalister per definisjon ansatt til å være på alerten. Klart de ikke har tid til å spille sjakk da. Reaksjonsevnen til Aftenpostens journalister er det heller ikke noe i veien med, for når Universitas' fotograf lar blitzregnet hagle over redaksjonen, vender samtlige journalister på hodet. Johansen, som nok er vant til å korrespondere under krevende forhold, tar ikke synderlig notis av situasjonen. Photoshoot foran kollegaene og samtale med en drillende studentavis er visst ikke noe problem.

Vi tror gjerne at Ukraina henger bak oss i medieutviklingen. Men egentlig er det motsatt, forteller han:

– I Ukaina står Telegram for 70% av mediene. Innbyggerne vet ikke hvor

informasjonen kommer fra. Det skaper feiloppfatninger, konflikt og pessimisme.

Hvis vi ikke klarer å ivareta de redaktørstyrte mediene, vil det samme skje i Norge, tror Johansen. Det er derfor vi er til. Å skrive sant og faktabasert bør være det viktigste omdreiningspunktet for unge journalister, hører jeg ham si mellom linjene.

Akkurat dét er Universitas ganske gode på. Vi har ikke for vane å publisere oppspinn. Men når jeg skriver dette, blir jeg usikker på hvor grensen går. Av årsaker som handler om vind på takterrassen og en eldgammel Iphone, var lydopptaket fra samtalen med Johansen nærmest umulig å transkribere. Det meste er derfor tatt på hukommelsen, og jeg krysser fingre og tær for at han godkjenner sitatene som burde vært sendt for to dager siden. *Amatørjournalistikk*.

Men uansett hvor sant det måtte være at SiO-vaskemaskinene vi skrev om i forrige uke streiker, føles det ganske uvesentlig å skrive om at en eller annen privilegert student må



QUIZQUEEN: Maria Berg Reinertsen og Morgenbladet slår Klassekampen i quiz.

hjem til mamma for å få vasket klærne sine. Eller er det egentlig det? Vi takker Aftenposten for viraket, og suser videre til Morgenbladet.

Betale for egen lønn

Nei, mener Maria Berg Reinertsen. Hun er samfunnsøkonom og journalist, men startet som så mange andre av kollegaene sine karrieren i Universitas.

– Studentmassen utgjør en ganske stor andel av Oslos befolkning. At de erfarer at pressen fungerer og reflekterer vanlige folks problemstillinger er viktig. Kanskje er det ikke så farlig at akkurat den gruppa sliter med å få vasket klær. Det er det prinsipielle i å få folk til å utvikle tillit til mediene som er viktig. Utfordringen er å balansere vaskemaskinen med de store tingene, mener hun.

Da Reinertsen begynte i Universitas i 1999, hadde VG og Dagbladet fortsatt definisjonsmakten for hva god journalistikk skulle være. Det var sakene som solgte flest aviser som ble ansett som de viktigste. Universitas har aldri vært så tabloid som den gang, minnes hun. Men var det egentlig så mye lettere å vite om det tabloide VG skrev om på 90-tallet var viktig, enn det er å skille skitt fra kanel på sosiale medier i dag?

Kanskje ikke. Men at finansieringsmulighetene til å drive med noe annet enn klikkbasert journalistikk var bedre den gang, hersker det liten tvil om. Samtidig som at 90-tallets Universitas skrev om hvor på campus studentene oftest hadde sex, kom avisa med store avsløringer om universitetsledelsens vanstyre. Den slags avsløringer krever tid – gjerne mer enn hva den gjengse *tasser* har i dag. Heldigvis selger sex fortsatt godt. For det er ikke til å stikke under en stol at mange av oss har en tendens til å ha kanskje litt for mange baller i lufta.

På mange måter har vi heller ikke noe valg. Når lønnen for å skrive nyhetssak er om lag 200 kroner, sier det seg selv at vi er nødt til å ha andre jobber for å overleve som student i Oslo.

– Får dere så lite?!, utbryter Reinertsen når jeg forteller om Universitas luselønn.

I hennes tid som *tasser* kunne man klare seg med Universitas som eneste deltidsjobb. I dag finansieres Universitas av Velferdsstinget, som igjen finansieres av studentenes semesteravgift til SiO. I prinsippet betaler vi derfor vår egen lønn.

– En gratis journalistutdannelse for staten, påpeker Reinertsen.

– Hvis journalistlivet skal fungere for studenter som ikke har foreldre som sponser en gjennom studietiden, trenger man jo ordentlig lønn!

Hvor mange av oss som har foreldrespons i ryggen kan jeg ikke svare på. Men at det drikkes mange Isbjørn-øl, kan jeg derimot garantere.



***WORKING HARD*:** Samfunnsedaktørens kontor har fått en oppgradering etter tiden i Universitas.

At vi fortsatt drikker øl på redaksjonsmøtene, blir Reinertsen glad for å høre. Så korrekte er vi med andre ord enda ikke blitt. Heller ikke hun ser den store forskjellen mellom nåtidens og 90-tallets tassere.

– *Vi er vel mer politisk korrekte enn dere var?*

– Kanskje. Men vi sto heller ikke overfor de samme minoritetsspørsmålene som dere. Det var ikke noe språk for det, svarer hun.

Korrekte er de heller ikke i Morgenbladet, for i loungeområdet foran markedsavdelingen står akkurat det samme sjakkspillet som i Aftenposten. Står det bare der for syns skyld?, spør jeg en av redaksjonens yngre journalister. Han har tidligere vært med i Radio Nova, Universitas bitre fiende gjennom mange år. Av konkurransemessige årsaker velger jeg derfor å holde ham anonym.

– Neida, det er noen som spiller på det noen ganger, prøver han å forsikre meg om.

Jeg husker å være kildekritisk, og tar ham selvfølgelig ikke på ordet.

Guttastemning, dekonstruert

Hvor mye i Morgenbladet som er der for syns skyld, er vanskelig å si. Prisene avisa gjennom årenes løp har vunnet, henger påtatt skjult på do. Med vegg-til-vegg teppe, jordfarger, marmorplater og vegger av glass og betong, ligner Morgenbladets åpne kontorlandskap mer et polert finanskontor enn et redaksjonslokale. Det står kanskje ikke så dårlig til med økonomien allikevel?

– Det så mer ruskete ut da vi hadde kontorer i Grubbegata altså! Litt mer som Universitas, påstår Morgenbladets samfunnsredaktør Bjarne Riiser Gundersen når han møter meg i avisas bronsjebelagte lobby.

– Vi var prega av papiravisenes gullalder, forteller han om tiden med de «gyldne pubkveldene» som journalist og magasinredaktør i Universitas.

– Det var mye guttastemning. Vi var noen påfugler som ville vise oss fram.

Hvis guttastemningen fortsatt finnes i Universitas, har jentene for lengst slengt seg på. Men at det fortsatt er påfugltendenser, er ikke til å underkjenne.

– *Blir man selvopptatt av å være journalist?*

– Ja, det er en åpenbar fare når du lever av å være i offentligheten. I dag er det i tillegg mye mer fokus på profilbygging enn da jeg starta som journalist. Man kan mislike det, men jeg tror også det er nødvendig - vi vil jo invitere så mange som mulig til den festen vi prøver å lage, forteller Gundersen.

Som samfunnsredaktør har han nettopp meldt seg ut av Redaktørforeningen, og skal om få timer delta i Dagsnytt 18. Egentlig har han ikke tid til å snakke med meg. Best å la påfugltendensene ligge og dreie samtalen tilbake til det jeg egentlig skulle snakke med ham om, nemlig livet i Universitas.

Selv om nyhetsjournalistikken fortsatt var i høysetet, tok featurejournalistikken og det subjektive mer og mer plass i Universitas i løpet av 90-tallet, forteller Gundersen. Kulturorienterte tidsskrifter som Samtiden tjente som en stadig større inspirasjonskilde, og aviser som Natt&Dag sprengte grenser for hvordan man kunne skrive. Det føltes som om både mediene og popkulturen åpna seg, mimrer Gundersen. Idealet om den allvitende, nøytrale journalisten var dødt, og det skyldtes langt på vei én ting: Postmodernismens inntog i samfunnet.

Dere er bråmodne og veslevoksne

Bjarne Riiser Gundersen, forfatter og journalist

Som 2000-tallsbarn har jeg alltid oppfattet postmodernismen som en ullen størrelse. Gundersen, som har skrevet en bok med den innfløkte tittelen *Da postmodernismen kom til Norge: En beretning om den store intellektuelle vekkelsen som har hjemsøkt vårt land*, må være riktig person å spørre. Med postmodernismen som idéhistorisk epoke, forduftet troen på at det finnes en objektiv virkelighet som lar seg beskrive, forteller han.

– Den åpna øynene våre for hvordan språk former virkeligheten og at kampen om fortellingen er politisk. Den postmodernistiske tankegan-



PÅFUGL?: Man er nødt til å være litt selvopptatt som journalist, mener Bjarne Riiser Gundersen.

Saken fortsetter»



DANSET HELE NATTA: Lena Lindgren husker tiden i Universitas som en bekymringsløs tid.

gen kom først til akademia gjennom fransk 60-tallsfilosofi, og spredte seg deretter via tidsskriftene til kultursidene i avisene. Også til Universitas, forteller Gundersen. Han mener vi er mer preget av det postmodernistiske tankegodset i dag enn vi tror.

– *Gjorde postmodernismen at det ble vanskeligere for dere å være oppriktig i journalistikken?*

– Nei. 70-tallet med AKP-ml-erne, den marxist-leninistiske bevegelsen

som dominerte deler av den politiske venstresiden, var kanskje mer forplikta på en større fortelling om samfunnet. Men tendensen til å dyrke konflikter og selge overskrifter sto like sterkt som før.

Ingen ironigenerasjon å spore her, nei. Iherdig etter å, ja, dyrke en konflikt, prøver jeg noe annet.

– *Hva er den største forskjellen på din generasjon av journalister og min?*

– Jeg opplever oss som ganske like. Dere er flinke, men litt bråmodne og veslevoksne som trenger å lære ting. Men det gjør man jo når man er 22 år.

Lettere fornærmet over å bli vurdert som tre år yngre enn jeg er, prøver jeg meg på en siste mulig konflikt før tiden er omme.

– *Hva med mediebransjen da? Den er vel ganske annerledes?*

– Ja, det er jo historiens ironi. Vi er mye mer postmoderne i dag enn i 1995, svarer Gundersen.

Mediene i dag divergerer mye mer i beskrivelsene av hvordan samfunnet egentlig henger sammen enn de gjorde tidligere. Noen felles agenda finnes ikke lenger, mener han.

– Det er sannhetskorrumperende skikkelser som Trump et illustrerende eksempel på. De tidlige postmodernistenes teorier om at det ikke finnes én sann fortelling om virkeligheten, men mange konkurrerende fortolkninger av den, har mer enn noensinne vist seg å stemme, sier han.

Man kan neppe bli nostalgisk på vegne av en tid man selv ikke har levd i. Likevel er det den følelsen jeg får av å høre om 90-tallets Universitas. At alle bare var festglade featurejournalister er nok langt fra virkeligheten, men tanken om at man i fellesskap ventet i spenning på hva neste papiravis skulle bringe, varmer nok enhver amatørjournalist sin fascinasjon for Y2K. Sterkere enn fascinasjonen er dog frykten for at de redaktørstyrte medienes funksjon som felles informasjonsgrunnlag er i ferd med å forvitre. Best å komme seg videre fra Morgenbladets futuristiske lokaler.



FRISK LUFT: Vi prøvde noe annet enn Morgenbladet.

Historiens ende

Nostalgien får blomstre enda litt til når jeg, 12 timer før deadline, møter forfatter og Morgenbladet-kommentator Lena Lindgren ved Litteraturhuset i Oslo. Tre besøk hos Morgenbladet ville tross alt vært tenderende til pinlig.

– Vi trodde kulturprodukter sa det mest vesentlige om verden. Alt vibrerte, ingenting sto stille. Vi skulle dekonstruere alt, forteller Lindgren. Også hun minnes tiden som journalist i 90-tallets Universitas som en bekymringsløs tid.

– Vi danset hele natta og trodde Berlinmurens fall var den siste store politiske hendelsen i verden. Til og med den politiske venstre- og høyreaksen skulle løses opp.

Statsviter Francis Fukuyamas berømte analyse fra 1992 om at den kalde krigens slutt markerte historiens endepunkt og det liberale demokratiets endelige seier, var en stor historisk bløff, forklarer Lindgren.

Med kunstig intelligens, oppløsningen av de etablerte mediene og techgigantenes inntog er vi kommet til postmodernismens dystopi, en slags «totalfragmentering» av samfunnet, som hun kaller det. Selv om krisene hoper seg opp, har Lindgren forståelse for at vi synes det er vanskelig å yte en mer samlet politisk motstand.

– Voksenverdenen har gått av hengslene. Hvordan skulle dere gjort opprør?

Å sitte stille i båten er også en måte å ta ansvar på, mener hun.

– *Skal vi bare forholde oss passive og la ting skje, da?*

– Nei, men det å forholde seg nyansert og kunne inngå kompromisser

er langt bedre enn den egentlige politiske korrekthet, som er å ikke ta noe standpunkt i det hele tatt, sier Lindgren, som mener at unge i dag har en sterkere politisk bevissthet

enn det ironigenerasjonen hadde på 90-tallet.

Likegyldige er vi i hvert fall ikke, istemmer jeg. Men når algoritmene i rasende fart er i ferd med å ta over nyhetsstrømmen og ingen lenger blir eksponert for det samme, er det vanskelig å få ånden tilbake i flasken. Så hva gjør vi?

– I hvert fall kutte ut myten om at vi er nødt til å henge med på teknologien. Den bør kun brukes til å nå våre mål, innvender hun.

– *Og målet, hva er det?*

– Å redde vårt eget naturgrunnlag og sørge for at det ikke er noen få som stikker av med alle ressursene, svarer Lindgren, som mener vi har nådd et historisk lavmål.

Men hvis vi løfter blikket og ser vår egen tid utenfra, får vi øye på at mennesker har en tendens til å gjenta våre egne feil, bare i nye former. Det er de samme psykologiske dynamikkene som dukker opp, hva enn det gjelder makt, status, eller teknologi. Historien gjentar seg ikke, men menneskene gjør det.

Hevnens time

Vi står ved hevnens time, tror Lindgren. Kunstig intelligens er i likhet med tidligere teknologiske nyvinninger gitt oss en kjempehype, men heller ikke den behøver å bli stående som et radikalt omdreiningspunkt som endret menneskeheten for alltid. Men skal vi unngå det, er vi nødt til å lære av historien, mener hun. Bruke den menneskelige kreativiteten, gå til primærkilder fremfor å spørre teknologien. Lese på papir, *tenke sjæl*.

Med Lindgrens ord i mente vender jeg tilbake til dunsten av barnehage i Universitas redaksjonslokale på Øvre Blindern. Det er torsdag, avisa har gått i trykken og om litt har vi redaksjonsmøte. Gamle papiraviser flyter rundt, panten er ikke tømt og kjøkkenet ligner en krigssone. Gardinene er falmede, tredørene ripete. Og plaststolene med grønt trekk, er de ikke litt postmodernistiske? På fotosjef Shilans kontor står alle de innbundne papirutgavene fra 1946 til i dag, tykkere og tykkere for hvert tiår som går. Når jeg blar i ironigenerasjonens utgaver, er jeg ikke i tvil om at både språket, budskapene og maktkritikkene var klarere enn i dag.

Men at Universitas, etter 80 år, har klart å bevare den samme kulturen for ris, ros, læring og øldrikking på tross av alt oppmerksomhetsøkonomien har å tilby, bør tale for seg. At vi, amatørjournalister eller ei, velger å bruke studiedagene våre på å diskutere overskrifter og skrive om vaskemaskiner, vitner tross alt om et engasjement og en fremtidsoptimisme som selv ikke kunstig intelligens kan ta fra oss. Måtte papiravisa du holder i hånda være et bevis på det.







***WORKING HARD, HARDLY WORKING*:** Mansagsvafler, tirsdagsvin og uortodokse arbeidstider i Universitas.



UNIVERSITAS, 2026